

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

DOLGOZAT CÍME

**A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren bonyolódó légi
utasforgalomhoz kapcsolódó rendészeti feladatok pénzügyőri
szemmel**

Jelige: *repülés*

Dolgozat lezárásának időpontja: 2012. október

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	1
Bevezetés	3
 1. fejezet: A NAV jogállása, rendészeti igazgatási jogkörének általános ismertetése ...	9
1.1. A NAV jogállása és rendészeti igazgatási feladatkörei	9
1.2. A NAV igazgatási jogkörének és feladatainak jogszabályi háttere	10
1.3. A pénzügyőr jogosult	11
1.4. A mélységi ellenőrzés	12
1.5. A NAV elhelyezkedése a rendészeti ágazatok rendszerében.....	14
 2. fejezet: A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság struktúrája és rendészeti feladatkörei	15
2.1. A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság struktúrája.....	15
2.2. A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság igazgatási feladatkörei.....	10
2.2.1. <i>A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság általános jellegű határ-és vámellenőrzési feladatkörei</i>	16
2.2.2. <i>A határ- és vámellenőrzési feladatokat kiegészítő feladatkörök a 2. számú Repülőtéri Igazgatóság kutató pénzügyőrei számára</i>	17
2.3. A rendészeti igazgatási feladatok hatékony ellátását negatívan befolyásoló helyi adottságok és körülmények	19
 3. fejezet: A NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatósága pénzügyőrei - különösen kutató állománya - által végzett rendészeti igazgatási tevékenységek bemutatása.	21
3.1. Általános jellegű rendészeti tevékenységek a kutatói feladatok körében	21
3.2. Tipizálható rendészeti igazgatási tevékenységek (<i>rendészeti profilok</i>)	21
3.2.1. Külső határon végzett vámellenőrzések.....	21
3.2.1.1. <i>A Repülőtér külső határán végzett vámellenőrzések általános ismérvei</i>	22
3.2.1.2. <i>Költségvetési csalás megalapozott gyanúja, illetve vámszabálysértés gyanúja miatt foganatosított rendészeti intézkedések</i>	24
3.2.1.3. <i>Pénzmosás visszaszorítását célzó törvényi rendelkezések megsértése miatt foganatosított intézkedések</i>	26
3.2.1.4. <i>Jövedéki törvénytörés megállapítása során foganatosított intézkedések</i>	28

3.2.1.5. <i>A szellemi tulajdonjog védelmét célzó rendészeti igazgatási tevékenységek</i>	28
3.2.1.6. <i>A kábítószeres, új pszichoaktív szerek, vagy engedély nélküli pszichotróp anyagok, gyógyszerek előtalálásakor fogantatosított intézkedések</i>	29
3.2.1.7. <i>A Washingtoni Egyezmény végrehajtását célzó rendészeti tevékenységek</i>	30
3.2.1.8. <i>A kulturális javaknak minősülő tárgyakkal kapcsolatos rendészeti feladatok</i> .	31
3.2.1.9. <i>Közbiztonságra veszélyes eszköz előtalálásakor fogantatosított intézkedések</i> ..	32
3.2.1.10. <i>Haditechnikai és kettős felhasználású termékekkel kapcsolatos feladatok</i>	33
3.2.1.11. <i>A Repülőtér rendjének, vagy a Határátkelőhely rendjének megsértése esetén végrehajtott rendészeti intézkedések</i>	35
3.2.2. <i>A belső határon és egyéb az illetékeségi területen végzett ellenőrzések</i>	35
3.2.2.1. <i>A belső határokon történő ellenőrzés jogcíme</i>	36
3.2.2.2. <i>Kábítószeres, pszichoaktív szerek, pszichotróp anyagok és gyógyszerek vonatkozásában megvalósított jogsértésekkel kapcsolatos rendészeti feladatok</i>	39
3.2.2.3. <i>A kábítószerekkel, pszichoaktív anyagokkal, pszichotróp anyagokkal és gyógyszerekkel kapcsolatos Btk-beli és szabálysértési tényállások</i>	40
3.2.2.4. <i>Kábítószer-rendészeti szabálysértés</i>	41
3.2.2.5. <i>Gyógyszerrendészeti szabálysértés</i>	42
3.2.3. <i>Egyéb másodlagos jellegű rendészeti tevékenységek</i>	43
3.3. <i>Nemzetközi kitekintés más tagállami repülőtér kutató állománya vonatkozásában</i> .	44
4. fejezet: A nemzetközi csempész útvonalak és elkövetési módszerek változásai a kábítószerek repülőtéri utasforgalmában	45
5. fejezet: Összefoglalás, javaslatok, jövőkép	52
Irodalomjegyzék	60
I. <i>Nyomtatott irodalom</i>	60
II. <i>Internet alapú források</i>	60
III. <i>Jogszabályi források</i>	61
Mellékletek	64
1. sz.: <i>Kutatók kontra nyelő címmel újságcikk tervezet a NAV Pénzügyőr lapjába</i>	64
2. sz.: <i>Úti jelentés kivonat a 2012 évi Müncheni repülőtér látogatás tapasztalatairól</i> .	67
3. sz.: <i>Bemutató ábrák a NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatósága, valamint a Repülőtéri Főigazgatóság szervezeti felépítéséről, struktúrájáról</i>	70
4.sz.: <i>Nyelés módszerével kokaint szállító futárok CT röntgen felvételeinek képei</i>	71

BEVEZETÉS

„Ha egyénileg kezdenénk gyakorolni önvédelmi jogainkat, a védelemnek csak azt a mértékét tudnánk biztosítani, amit egyénileg harcoltunk ki magunknak, ám ez nem túl sok. Ezért inkább az egyének összefognak, és a területre ruházzák egyéni jogaikat, hogy cserében a közhatalom védelmét élvezhessék. Az egyént így a többi kilencvenkilenc támogatja, ha jogainak védelmére kerül sor, tehát sokkalta nagyobb biztonságban tudhatja magát és tulajdonát, mint ha nem mondott volna le jogainak személyes gyakorlásáról.”¹

Témaválasztás

Az emberek mindig is vágytak madarak módjára szállni az égen. A repülést igazából a Wright testvérek első repülőgépének a Flyernek az első felemelkedése (1903. december 17.) teremtette meg. Ez természetesen egy folyamat része volt, amelyben sok áldozatot követelt a levegőbeemelkedés az Ikarusz legendától a korunkban előforduló légi katasztrófákig, amely idő alatt az első szárnypróbálgatástól napjainkig sok ezer évnek kellett eltelnie. Az áldozatok részvétele e folyamatban szükségszerű velejárója a technika fejlődésének, az ember alkotta és ember által irányított technológiák szüntelenül tökéletesítésre szorulnak. Korunk új típusú hadviselése, azaz a terrorizmus fenyegetése, valamint a légi közlekedéssel földi világunk bűnözéssel fertőzöttebb pontjainak gyors és csökkenő költségű elérése újabb feladatokat rótt a légi forgalmat érintő rendfenntartásban részt vevő szervezetekre.

A polgári légi közlekedés fejlődése Ferihegyen néhány évtized alatt egy lüktető kisvárosra emlékeztető épületegyüttest és járműparkot hozott létre több ezer embernek megélhetést biztosítva, egyben sajátos államhatár is lett egyben kaput nyitva a világra sokak számára. A repülőtéren foglalkoztatottak körébe nemcsak az üzemeltető és a hajózó személyzet állománya értendő, hanem további kiszolgáló gazdasági társaságok alkalmazottai is (*beszálítók, gépkezelők, technikusok, szerelők, tranzitterületi boltok alkalmazottai, felszolgálók, rakodók, stb.*), valamint az állami végrehajtó hatalom fegyveres állománya is.

¹ Jones Alonzo Trévier: A polgári kormányzat és a vallás (Kiadó: Inter-Euro Publishing Magyar Alapítvány, 1994. 41.o.)

Egy napi szinten tízezres utasforgalmat bonyolító közforgalmú üzemi terület már önmagában fokozott rendvédelmi követelményeket generál, amely elengedhetlenné tette a repülőtér megnyitásától az állam rendvédelmi szervezeteinek jelenlétét az üzemeltetés felügyeletében való részvétellel.

Minden rendvédelmi feladatokkal felruházott állami szervezet képviselteti magát a repülőtérén, így Rendőrség, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság helyi állománya mellett a nemzetbiztonsági feladatokat ellátó szervek munkatársai is. A Nemzeti Adó-és Vámhivatal mint kormányhivatal (*továbbiakban NAV*) 2011 év elejétől folytatja a repülőtér megnyitásától a vám-és pénzügyőri feladatokat 61 éven át ellátó Vám-és Pénzügyőrség igazgatási, valamint rendészeti feladatait.

Meg kell említeni továbbá a repülőtér biztonságos üzemeltetésében részt vevő nem állami, hanem az üzemeltető által létrehozott, vagy szerződötett szervezetek közül a Fegyveres Biztonsági Őrséget, valamint az Utasbiztonsági Szolgálatot is, amely szervek munkatársai aktívan részt vesznek az állami fegyveres rendvédelmi állomány mellett a rend fenntartásában.

Könnyen belátható, hogy a repülőtér egy veszélyes üzem, ahol a NAV munkatársainak a más államhatáron megszokott rendészeti feladatokhoz képest egyéb speciális feladatokat is teljesíteniük kell, illetve speciális ismeretekkel kell rendelkezniük. Tudományos munkámnak a témáját éppen annak az igénye adja, hogy bemutassam a repülőtér utasforgalmához kapcsolódó sokszínű rendészeti feladatokat, a társzervekkel való együttműködés színtereit, valamint az üzemeltetés biztonságát felügyelő repülőtéri dolgozókkal kialakított együttműködés gyakorlatát.

A repülőtéri dolgozók mindegyike ismeri azt a mondást ismeretlen forrásból, hogy „*akit a kerozin szaga megcsapott...*”, azaz mindegy, hogy milyen egyenruhában, kinek a delegálásában vesznek részt az „óriás légi hajók kiszolgálásának cirkuszában”, azt olyan érzelmi kötődéssel teszik, amelyet nehéz szavakba önteni. A téma választásakor éppen ezért úgy gondolom, hogy az általános, illetve speciális helyi rendészeti feladatok kirakatba tételén túl a repülőtér varázsának bemutatása is motiváló tényező volt.

A választott témám címének kulcsszava a rendészet, amely a közigazgatás egy speciális területe. A rendészet fogalma, helyesebben fogalmának terjedelme iránt eltérők a nézetek.

„A modern közigazgatási rendszerek kialakulása előtti időszakban – ez minden államban más és más időszakra tehető (...) – a közigazgatás rendeltetése nagyon szoros kapcsolatban volt az állam hatalmi jellegével. A közigazgatás öt alapvető területe a külügyi, rendészeti, hadügyi, igazságügyi, és a pénzügyi közigazgatás voltak. (...) Az állam és a közigazgatás modernizációjával ez az öt alapfunkció nem tűnik el, hanem folyamatosan kiegészül, illetve differenciálódik”.²

Tanulmányaim és adatgyűjtésem során a rendészet fogalmának többféle körülírásával találkoztam, azonban Dr. Balla Zoltán (*egyetemi docens Nemzeti Közszoigálati Egyetem*) fogalom meghatározását tartom a legmegfelelőbbnek, amely egyben a rendészet fogalmi elemeit is megadja: *„A rendészet olyan állami, közigazgatási tevékenység, amely a közbiztonság megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul. A rendészet a közigazgatásban realizálódó állami feladat, feladatait, hatáskörét jogszabályok rögzítik, a közhatalom birtokában akár kényszerrel is alkalmazhat, működése centrumában a rend vigyázása áll, legtipikusabb szerve a rendőrség.”³*

A fogalom meghatározásból is kiderül, hogy mind a tudományos megközelítésben, mind a köztudatban a rendészet legtipikusabb „gazdaszerve” a Rendőrség, amely mellett méltatlannul ritkán kerülnek előtérbe a Nemzeti Adó-és Vámhivatalnál realizálódó rendészeti feladatok, különösen pedig a helyi ismereteket és speciális helytállást igénylő feladatok.

A rendészettel mint a közigazgatás számos aspektusában megnyilvánuló tudományterülettel kapcsolatban nem kívántam mélyebb kutatási és elemző munkába bocsátkozni dolgozatomban, e témában számos nagyszerű értekezés áll az olvasók rendelkezésére. A tudományos írások közül Dr. Finszter Géza 2003-ban megjelent „A rendészet elmélete” című könyve⁴ alapkőnek tekinthető a rendészettudományi ismeretek világában, akinek számos egyéb kutatása és publikációja mellett érdemes elolvasni Dr. Christian László „Alternatív

² Patyi András - Varga Zs. András: Általános Közigazgatási Jog. (Dialog Campus kiadó 2010, 140-141. o.)

³ Dr. Balla Zoltán: A rendészet fogalmának tisztázásához. (Magyar Közigazgatás 2000/1. sz. 19. o.)

⁴ Finszter Géza: A rendészet elmélete. (KJK-Kerszöv. Jogi- és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2003.)

rendészet”⁵ című munkáját és Dunavölgyi Szilveszter „Rendészet - rendvédelem a magyar jogalkotásban”⁶ című 2011 évi kutatását is egyben.

Dolgozatomban az elvont kutatási módszerek helyett a gyakorlati munka specifikumait kívánom megvilágítani a tipizálható rendészeti igazgatási feladatkörök bemutatása mellett. Ennek keretében először megkísérlek átfogó képet adni a NAV rendészeti tevékenységéről, rendészeti szerveiről és működéséről. Ezt követően a légi utasforgalom ellenőrzését végző NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatósága rendészeti tevékenységének sokszínűségét és nehézségeit mutatom be, kiemelt figyelmet szentelve az úgynevezett kutató pénzügyőrök feladatainak és tapasztalatainak.

A légi utasforgalomhoz kapcsolódó rendészeti feladatok rendszerének összegzésével megkísérlem bemutatni azokat a területeket, ahol a végrehajtás és együttműködés példa értékű más légi kikötők rendvédelmi erői, illetve a biztonságos üzemeltetésben közreműködő más szervezetek számára. Nem titkolt célom az is egyben, hogy felfedjem és bemutassam azokat a területeket is, ahol a rendészeti igazgatási munka hatékonysága megfelelő központi intézkedésekkel véleményem szerint növelhető lenne.

Célom az is egyben, hogy a légi utasforgalom ellenőrzésében részt vevő pénzügyőrök rendészeti igazgatási feladatain túl szélesebb plénum elé tárjam a helyi, speciálisan tagozódó rendészeti profilokat, veszélyforrásokat és a rendészeti igazgatási munka hatékonyságát hátráltató körülményeket megoldási javaslatok felkínálása mellett.

A magyar repülés fejlődésének rövid történeti áttekintése

Nem tartozik ugyan szorosan a témához, azonban szükségesnek éreztem a magyar légiközlekedés fejlődésének rövid ismertetését is a munkámban, amelyet rövid mementónak is szánok felszámolt nemzeti légi társaságunk azaz a MALÉV vonatkozásában.

⁵ Dr. Christian László: Alternatív Rendészet (Phd. Disszertáció, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog-és Államtudományi Kar, Doktori Iskola, 2010.)

⁶ Dunavölgyi Szilveszter: Rendészet - rendvédelem a magyar jogalkotásban („A rendészettel kapcsolatos rendszerelméleti fogalmak tisztázása” c. kutatás része, 2011. című „PDF” dokumentum a Belügyminisztérium, Belügyi Tudományos Tanács honlapjáról: <http://www.bm-tt.hu/rendtudtar.html>.)

A társadalmi várakozásnak megfelelően én is bízom benne, hogy nem csak a Repülőgép Múzeumban alvó gépmadarakon, hanem egy megújult nemzeti légi flotta repülőgépein is olvashatom még pályafutásom során a „MALÉV” feliratot, illetve szívesen hallanám újra a több generáció által ismert szignált, valamint a „szárnyakat adunk vágyainak” szlogent.

„A magyar repülés bölcsője Rákosmezőn 1909. év végén kezdett kialakulni. Itt emelkedett fel Adorján János 1910. január 10-én az első hazai konstrukciójú repülőgéppel, amelyben egy szintén budapesti gyártmányú, 25 LE-s Dedics motor volt. Zsélyi Aladár és Melczer Tibor 1912-ben 34 utas szállítására képes repülőgép tervét készítették el. Az első világháború alatt (1914-1918) gyáraink 2029 db repülőgépet készítettek. Az üzemekben 1918-ra a munkások létszáma elérte a 4300 főt. Ebben az évben indult meg a menetrendszerű légi-posta járat Budapest és Bécs között. 1920. február 11-én a Kereskedelmi Minisztérium felügyeletével megalapították a Magyar Aeroforgalmi Részvénytársaságot, majd 1922. november 19-én jelentős állami támogatás mellett megalakult a Magyar Légiforgalmi Rt. (MALERT).

Az 1930-as évek elején már sürgető igény mutatkozott az elavult Mátyásföldi Repülőtér helyett egy korszerű, új repülőtér építésére. 1937. június 20-án Budaörsön nyitották meg a főváros új nemzetközi légikikötőjét. A második világháborúban a repülés vesztette a legtöbbet a közlekedés terén, vonatkozik ez a személyzetre, a járműparkra és a földi létesítményekre egyaránt. A polgári repülőgép állományt teljes, 100 %-os pusztulás érte.

Magyarországon a háború után ismét szinte teljesen előlről kellett kezdeni a közforgalmú repülést, amely első lépcsőjét a Magyar-Szovjet Polgári Légiforgalmi Rt. (MASZOVLET) megalapítása jelentette 1946. március 30-án. Ezután szüntették meg 1946. július 30-án a MALERT-et. A második világháború előtt már felmerült egy újabb korszerűbb repülőtér megépítésének gondolata, azonban csak 1940-ben fogtak hozzá Ferihegyen a munkálatokhoz. 1950. május 9-én szállt fel az első gép a Ferihegyi Repülőtérrel, amely korszakos jelentőségű volt a magyar polgári légi forgalom történetében. A szovjet és magyar kormány tárgyalásai nyomán 1954. november 25-én felszámolták a Magyar-Szovjet Polgári Légiforgalmi Rt-t, és megalakult a Magyar Légiforgalmi Vállalat”⁷ (MALÉV).

⁷ Gáspár János: „75 éves a magyar légiközlekedés” című cikkéből (1995. A Magyar Közlekedési Közművelődéért Alapítvány oldaláról. Internetes cím: <http://mkka.hu/historia/egyebkozlekedes/legikozlekedes>)

Nemzeti légi társaságunk 2012. február 03-ig üzemelt. Ezen a napon jelentette be kormányzati kommunikáció az 58 éves múlttal rendelkező vállalat csődjét és felszámolását, amelyet túlzás nélkül egy hungarikum elvesztéseként élt meg az ország, különösen a repülőtéri dolgozók és hozzátartozóik széles tábora, valamint a törzsutas közönség.

A Malév csődjének nem csak a repülőtérre voltak hatásai, hanem a teljes légi közlekedésre és ezzel együtt a magyar gazdaságra is, mivel a gazdaság fejlődésében mint katalizátor haszná volt. A repülőtérnek az volt és az most is a feladata, hogy „betömje a lyukakat” ennek megfelelően a megszűnt Malév-járatok 30%-ára már a csőd bejelentését követően komoly ígéretek voltak más társaságoktól. A fapados piacon szinte órák alatt reagáltak a versenytársak a kieső desztinációk átvételét megcélózva, így rövid időn belül megállapodások aláírására került sor az ír Ryanair-rel, valamint a Wizz Air-el, amely már korábban is jelentős számú járatot üzemeltetett főként közösségen belüli célpontokkal. Új járatok indításával, nagyobb kapacitású gépek beállításával, vagy járatsűrítéssel reagált a Lufthansa, a British Airways, az Air France, a KLM, a Brussels Airlines, a Norwegian Air, az Air Berlin, az Alitalia és a Qatar Airways is.

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér üzemeltető Budapest Airport Zrt-t az „új belépők” ellenére módfelett rosszul érintette a forgalmának mintegy 40 százalékát adó nemzeti légitársaság kiesése, mivel a Malév csomópontként is jelen volt FERIHEGYEN. A repülőtér 2011 évi 8,9 millió utasa közül 1,5 millió volt az átszálló utas. Az átszálló utas közönség elvesztésével a repülőtér utasforgalmának mintegy 17 százaléka elveszett, amit a turistaforgalom nehezen tud pótolni, ráadásul a bővülést jórészt olyan fapados társaságok adták és adják jelenleg is, amelyek alacsonyabb szolgáltatási szintjük miatt az árbevétel-kiesést nem kompenzálják.

„A légi közlekedés napjainkra tömegközlekedéssé vált. Évente több milliárd ember választja ezt a közlekedési ágat, amely a leggyorsabban és legbiztonságosabban szállítja az utasokat, az árut és a postát a világ bármelyik részébe, óriási hatást gyakorolva a globalizációs folyamatokra, kontinensek és régiók gazdasági, társadalmi, kulturális és környezeti fejlődésére. Ezek a hatások rendkívül sokrétűek és nagy jelentőséggel bírnak”.⁸

⁸ Nemzeti Légügyi Stratégia (Honvédelmi Minisztérium, Tervezési és Koordinációs Főosztály Légügyi Osztály, 2011. június 01. A forrás internetes címe: http://www.soaringhungary.hu/e107_files/downloads/nemzeti_lggyi_strategia.pdf 5.o.)

1. FEJEZET

A NAV jogállása, rendészeti és igazgatási jogkörének általános ismertetése:

1.1. A NAV jogállása és rendészeti igazgatási feladatkörei

A NAV rendészeti és igazgatási jogkörén belül meghatározott tevékenységeit a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról *(továbbiakban NAV törvény)* szóló 2010. évi CXXII. törvény 13.§ (8) bekezdése írja elő.

NAV tv. 1.§. (1) bek.: „A Nemzeti Adó- és Vámhivatal *(a továbbiakban: NAV)* államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal. A NAV felügyeletét a miniszterelnök által kijelölt miniszter *(a továbbiakban: kijelölt miniszter)* látja el”.

A NAV hatósági feladatait bűnüldözési és nyomozó hatósági, valamint rendészeti és igazgatási tevékenységek keretében látja el. Az igazgatási feladatok elsősorban adóigazgatási, vámigazgatási és jövedéki igazgatási tevékenységek keretében valósulnak meg, a rendészeti feladatok pedig a rendészeti igazgatási tevékenységek végrehajtásában jelennek meg.

„Az Európában és így hazánkban is ma általánosan elfogadott közjogi felfogás a rendészetet az államstruktúra igazgatási, végrehajtási ágazatába sorolja, a rendészeti igazgatást az államigazgatás részének tekintve. Ebből kiindulva a rendészet rendszere a jogállami struktúrában az alábbi szintekre tagozódik/hat:

- 1.) *a végrehajtási-, igazgatási szint,*
- 2.) *a rendészeti igazgatás,*
- 3.) *a rendészet különböző ágazatai,*
- 4.) *az egyes rendészeti szervek, intézmények és tevékenységük, intézkedéseik.”*⁹

A rendészeti igazgatás meghatározása - *Finszter Géza megfogalmazásában* -:

⁹ dr. Katona Géza ny. r. dandártábornok, címzetes egyetemi tanár: *A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása című tanulmány* 9. o. (4. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához, 2008.)

„A közigazgatás egyik ágazata, amelynek társadalmi rendeltetése az, hogy a jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól a hatósági kényszer eszközeivel - legitim fizikai erőszak monopóliumának birtokában - védelmezze a társadalmat”.¹⁰

A NAV hatósági tevékenységein belül a nyomozóhatósági és bűnüldözési feladatok nem képezik tárgyát a választott téma elemzésének, azonban egyes nyomozási cselekmények mint halaszthatatlan kényszerintézkedések szükségszerűen megjelennek a légi utasforgalom ellenőrzésekor a rendészeti igazgatási feladatok végrehajtása mellett.

A NAV a rendészeti igazgatási jogkörén belül végzi: (NAV törvény 13.§. (8). bek.)

- 1.) külön jogszabály által hatáskörébe utalt szabálysértések felderítését és elbírálását
- 2.) ellátja a NAV nyomozó hatósága által elrendelt személyi védelmet a vonatkozó jogszabályok keretei között
- 3.) meghatározott körben anyagi javak, értékek őrzését, kísérését
- 4.) elfogott, előállított, őrizetbe vett, valamint fogva tartott személyek őrzését, kísérését
- 5.) jogszabályban meghatározott ellenőrzési kötelezettségeinek és jogosultságainak végrehajtása egyik formájaként mozgó egységekkel végzi Magyarország területén - *EU külső határán működő határátkelőhelyek kivételével* - a mélységi ellenőrzési tevékenységet
- 6.) közúti határátkelőhelyek üzemeltetését, a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtását, az Európai Unió valamely tagállamával közös határszakaszon lévő, a Rendőrségnek üzemeltetésre átadott közúti határátkelőhelyek kivételével.
- 7.) külön jogszabályban meghatározott rendvédelmi, igazgatási feladatokat

1.2. A NAV rendészeti igazgatási jogkörének és feladatainak jogszabályi háttere

- 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó-és Vámhivatalról (*NAV törvény*)
- 273/2010 (XII.9.) Korm. rendelet a Nemzeti Adó-és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről

¹⁰ Finszter Géza: A rendészeti szervek működésének jogi alapjai. (Budapest, RTF 2008 a, 167.o.)

- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 34/1999. (II. 26.) Korm. rendelet a büntetőeljárásban résztvevők, valamint az eljárást folytató hatóság tagjai személyi védelme elrendelésének feltételeiről és végrehajtásának szabályairól
- Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK rendelet
- Közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI törvény
- 2004. évi CXL törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (*továbbiakban: KET*)
- 2007. évi XLVIII. törvény a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

1.3. A pénzügyőr jogosult (NAV törvény 36.§. kivonat):

- A vám-és jövedéki jogszabályok és a NAV vámszerveinek feladatait meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének észlelése, gyanúja esetén a jogsértés megszüntetése, mértékének felderítése és a bizonyítékok biztosítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni, e célból - az adott eljárásra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően - a jogszabálysértés elkövetésével érintett személyt és tanúkat meghallgathatja, a bizonyítékul szolgáló, vagy elkobzás alá eső dolgokat visszatarthatja, illetve lefoglalhatja.
- A NAV hatáskörébe tartozó bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésén tetten ért, illetve annak elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, valamint azt a személyt, akinek őrizetbe vételét rendelték el, további intézkedés megtétele, illetve eljárási cselekmény fogatosítása céljából az illetékes hatósághoz előállítani.
- Ön-és közveszély okozására alkalmas tárgy vagy tárgyi bizonyíték előtalálása érdekében - előzetes figyelmeztetés után - átvizsgálni azon személy ruházatát, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítanak.
- Amennyiben gyanú merül fel arra, hogy az ellenőrzés alá vont személy testében, testüregében kábítószer vagy kábítószernek minősülő anyagot szállít a pénzügyőr jogosult az ilyen személy beleegyezésével vizeletvétel és orvosi vizsgálat elrendelésére.

A beleegyezés megtagadása esetén a NAV illetékes vámszervének vezetője, illetve eljáró kirendeltsége operatív vezetését ellátó vezetője felhatalmazó kérelmet terjeszt elő az illetékes ügyészséghez. Ilyen esetben a vizeletvétel és az orvosi vizsgálat csak az ügyész felhatalmazásával rendelhető el.

- A jogszerűen fellépő pénzügyőr intézkedésének az ellenőrzött személy köteles alávetni magát. Aki a rendvédelmi szerve vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, az az Sztv. 216.§-ban meghatározott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést követ el. Ezen szabálysértés a rendőrség hatáskörébe tartozik.

1.4. Mélységi ellenőrzés

Az EU tagállami hatáskörbe sorolta a mélységi ellenőrzési rendszer kialakítását. Magyarországnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásakor jelentősen átalakult a vámhatósági tevékenysége *(megszűnő ellenőrzések a belső határokon, súlypont áthelyezés az EU külső határszakaszaira, átalakuló vámigazgatási struktúra, társszervekkel történő szorosabb együttműködés)*. Az ellenőrzések jogszabályi hátterét a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet írja elő.

A Közösségi Vámkódex 13. cikke alapján: „A hatályos rendelkezések által meghatározott feltételek mellett a vámhatóságok elvégezhetnek minden általuk szükségesnek ítélt ellenőrzést annak érdekében, hogy biztosítsák a Közösség vámterülete és harmadik országok között mozgó áruk beléptetésére, kiléptetésére, továbbítására, átszállítására és meghatározott célra történő felhasználására, valamint a nem közösségi vámjogi helyzetű áruk jelenlétére vonatkozó vámszabályok és egyéb jogszabályok helyes alkalmazását. A közösségi jogszabályok helyes alkalmazásának céljából a vámellenőrzéseket harmadik országban is lehet végezni, amennyiben erről nemzetközi megállapodás rendelkezik.”

A Közösségi Vámkódex 37. cikke alapján: „A Közösség vámterületére behozott áru a beléptetése időpontjától kezdve vámfelügyelet alatt áll. Az áru a hatályban lévő rendelkezéseknek megfelelően vámellenőrzés alá vonható.”

A vámellenőrzés lényegében a NAV vámszervei által tett különleges intézkedések összessége. A vámellenőrzés fogalmába beletartozik:

- az áru megvizsgálása és azonosságának ellenőrzése
- dokumentumok meglétének és hitelességének ellenőrzése
- *vállalkozások könyvvitelének és egyéb nyilvántartásainak ellenőrzése*
- poggyász átvizsgálása, illetve személyek által szállított áruk vizsgálata
- egyéb hivatalos vizsgálatok lefolytatása

Mélyiségi ellenőrzési tevékenység összetevői:

- A tevékenység során, belterületen ellenőrzik a személyeket és járműveket.
- Az EU külső és belső határai mentén történik az ellenőrzés.
- Felöleli a NAV törvényben meghatározott ellenőrzési kötelezettségeit és jogosultságait.

Járőr és ellenőrzési osztályok fő feladatai:

- Jövedéki termékek és a nem közösségi áruk illegális és legális forgalmával kapcsolatos ellenőrzési feladatok végrehajtása,
- Veszélyes áruk közúti szállításának ellenőrzése (ADR ellenőrzés),
- Fuvarozási engedélyek, gépjárműadó, megfizetésének ellenőrzése,
- Kábítószer-kereskedelem, pszichotróp anyagokkal kapcsolatos visszaélések felderítése,
- Fegyver, lőszer, legális és illegális forgalmának ellenőrzése,
- Nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák, kettős felhasználású termékek forgalmának ellenőrzése, CITES Egyezmény betartásának ellenőrzése,
- AETR ellenőrzések *(vezetőidő, pihenőidő, tachográf ellenőrzések)*
- Kulturális és muzeális javak forgalmának ellenőrzése,
- Illegális migráció *(embercsempészség)* visszaszorítása.

Hatásköri szabályok a mélyiségi ellenőrzések vonatkozásában:

- A megyei Vám-és Pénzügyőri Igazgatóságok jogosultak - beleértve a Repülőtéri Főigazgatóság alsó fokú vámszerveit is *(azaz a légi utasforgalom ellenőrzésére illetékes 2. számú Repülőtéri Igazgatóság pénzügyőreit is)* a mélyiségi ellenőrzések lefolytatására, valamint a NAV Bevetési Főigazgatóság.

- A dunai hajózási forgalomban a Duna - *Európai Unió külső vámhatárának nem minősülő* - teljes magyarországi folyamszakaszán a mélységi ellenőrzések végrehajtására kizárólag a NAV Bevetési Főigazgatóság rendelkezik hatáskörrel.

1.5. A NAV elhelyezkedése a rendészeti ágazatok rendszerében

A rendészeti igazgatási ágazatok a rendvédelmi szervek hatáskörmegosztása keretében:

- *az általános rendészeti hatáskörrel* felruházott szervezet a rendőrség,
- *a pénzügyi igazgatás területén általános hatáskörrel felruházott szerv* a NAV,
- *a nemzetbiztonsági védelemmel összefüggő különös rendészeti hatásköröket* a nemzetbiztonsági szolgálatok gyakorolják,
- *a büntetés-végrehajtással összefüggő különös rendészeti hatáskörrel* felruházott szervezet a büntetés-végrehajtási testület.

A rendszerváltás óta több rendészeti stratégiát megfogalmazó tervezet és munkaanyag is készült, amelyek fókuszában minden esetben a Rendőrség rendészeti igazgatási reformja állt, holott a rendészet nem kizárólag rendőrigazgatást jelent.

Úgy gondolom, hogy a Nemzeti Adó-és Vámhivatal önálló rendészeti stratégiájának kidolgozása idő-és szükségsszerűvé is vált egyben, amely világossá tenné e speciális ágazat célkitűzéseit, valamint a jogi, a humán erőforrási és eszköz igényeit. Egy önálló rendészeti stratégia a NAV rendészeti igazgatási szerepvállalásának létjogosultságát is szolgálná a közigazgatásban preferáltabb ágazatok stratégiai elképzelései, így különösen az adóági célkitűzések fokozottabb érvényesülése mellett.

„A rendészeti stratégia azoknak a rendészeti misszióra és rendészeti értékekre alapított céloknak, valamint a megvalósításukhoz szükséges társadalmi, politikai, szervezeti, személyi, anyagi-technikai, pénzügyi-költségvetési feltételeknek a tervezése, amelyek a közbiztonság erősítését, a közrend fenntartását és a rendészeti igazgatást teljesítő rendvédelmi szervek fejlesztését teszik lehetővé. Rendészeti misszió a közbiztonság és a közrend fenntartása. Rendészeti értékek az eredményesség, a hatékonyság és a törvényesség.”¹¹

¹¹ Prof. Dr. Finszter Géza: „A rendészetelmélet alapkérdései” című 2011 évi kutatási jelentése, 48.o. (Belügyminisztérium, Belügyi Tudományos Tanács honlapja: <http://www.bm-tt.hu/rendtudtar.html>)

2. FEJEZET

A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság struktúrája és rendészeti igazgatási feladatkörei

2.1. A NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatóságának struktúrája

A légi utasforgalom ellenőrzésével kapcsolatba hozható rendészeti igazgatási feladatok nem vizsgálhatók izolált módon elkülönítve az Igazgatóság egyéb igazgatási feladataitól, amelyek differenciált módon kerültek felosztásra a hivatali munkamegosztás keretében.

Az Igazgatóság működésének általános felügyeletét és irányítását az Igazgatóság hatáskörébe utalt ügyekben döntésre jogosult Igazgató látja el, aki egyben szakmai felügyeletet gyakorol a jövedéki igazgatási ügyekben. Az Igazgató távollétében az Igazgató-helyettes látja el az igazgatói feladatokat és az Igazgatóság képviselőjét, továbbá szakmai felügyeletet gyakorol vámigazgatási ügyekben. A Határ- és vámellenőrzési főosztályvezető az Igazgató és helyettese távollétében jogosult döntéshozatalra az Igazgatóság hatáskörébe utalt ügyekben, valamint szakmai felügyeletet gyakorol a szabálysértési ügyek, a határ- és vámellenőrzési tevékenység, valamint a rendészeti igazgatási tevékenység vonatkozásában.

A munkamegosztás érdekében az Igazgatóságon négy osztály került felállításra új struktúrára¹² kialakítása keretében, a NAV megalakulásának szervezeti előkészítésekor:

- *Vámigazgatási Osztály*
- *Jövedékigazgatási Osztály*
- *Határ-és Vámellenőrzési Osztály*
- *Rendészeti és Járőrellenőrzési Osztály*

2.2. A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság igazgatási feladatkörei

Az Igazgatóság rendészeti tevékenysége a határ-és vámellenőrzési tevékenység szerves részeként, vagy eredményeként valósul meg, ezért a vámellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ismertetése nélkül az nem mutatható be teljes körűen.

¹² Az új struktúrát bemutató 1. sz. és 2. sz. ábrák a dolgozat 3. sz. mellékletben találhatóak

Az Igazgatóság Határ-és Vámellenőrzési Osztályán, valamint a Rendészeti és Járőrellenőrzési Osztályán egyaránt dolgoznak pénzügyőrök, akik az alábbi feladatkörökön belül valósítják meg a határ-és vámellenőrzési, illetve az ehhez kapcsolódó rendészeti feladatokat:

2.2.1. A 2. számú Repülőtéri Igazgatóság általános jellegű határ-és vámellenőrzési feladatkörei

- 1) az Igazgatóság illetékességi területén bonyolódó utasforgalom vámellenőrzése, így különösen az érkező induló és átszálló utasok, a hajózó személyzetek vámellenőrzése, valamint a határátkelőhelyek területén dolgozó repülőtéri kiszolgáló személyzet ellenőrzése, ennek érdekében 14 szolgálati helyen a vámellenőrzés biztosításának ellátása,
- 2) az EU külső határain lebonyolódó készpénzforgalom ellenőrzése, elektronikus nyilvántartás vezetése,
- 3) a jogsértő cselekmények felderítése, a szükséges eljárások bevezetése és a vonatkozó előírások, eljárási rendek szerinti lefolytatása,
- 4) a vámkezelések elvégzése, a vám kiszabása, bevételezése,
- 5) a külföldi utasok ÁFA visszatérítéssel kapcsolatos kérelméhez kapcsolódó kiléptetést igazoló igazolások kiadása, a visszaellenőrzések elvégzése, a jogosulatlan ÁFA visszatérítés megakadályozása,
- 6) a tranzitterületre vonatkozó előírások, rendelkezések betartásának folyamatos ellenőrzése, a határátkelőhelyek területére - beleértve a tranzit területeket is - vonatkozó előírások megsértőivel szemben a szükséges intézkedés bevezetése és lefolytatása,
- 7) az illetékességi körbe tartozó pest megyei repülőtereken történő ideiglenes határnyitások esetén a vámellenőrzési feladatok végrehajtása,
- 8) ÁFA adóraktárba történő repülőgép üzemanyag betárolások megkezdésének és befejezésének ellenőrzése,
- 9) kereskedelmi forgalomban az alapeseti vámeljárások, vámellenőrzések elvégzése,
- 10) késve érkezett, illetve elveszett poggyászokkal kapcsolatban az ide vonatkozó technológiai rendben foglalt ellenőrzések elvégzése.

Az Igazgatóság Rendészeti és Járőrellenőrzési Osztályán a határ-és vámellenőrzési feladatokat ellátó pénzügyőrök mellett működik egy külön csoport, amely ugyan az Igazgatóság struktúrájában külön szervezeti egységként nem elkülönített, azonban a rendészeti igazgatási feladatok java részét a kellő szakértelem és tárgyi eszközök birtokában ezen kutató kollégák végzik az alábbi feladatkörök keretében *(a felsorolt feladatokon túlmenően)*.

2.2.2. A határ- és vámellenőrzési feladatokat kiegészítő feladatkörök a 2. számú Repülőtéri Igazgatóság kutató pénzügyőrei számára

- 1) az Igazgatóság rendészeti szakterületére vonatkozó kockázat elemzési módszereinek alkalmazása, karbantartása és fejlesztése, értékelő-elemző munka végzése. A különböző elkövetői profilok meghatározása, kialakítása, mindezek eredményéről az utasforgalom vámellenőrzésében résztvevő állomány tájékoztatása. A NAV jogszabályban biztosított jogkörén belül a légi forgalmi utaslisták elemzése és értékelése,
- 2) a szabálysértési és büntetőügyekhez kapcsolódó nyilvántartások naprakész vezetése,
- 3) az igazgatóság által felderített jogsértő cselekményekre vonatkozó jogszabályi keretek között a szükséges eljárások bevezetése, jegyzőkönyvek felvétele és egyéb szükséges ügyiratok elkészítése,
- 4) az igazgatóság által feltárt jogsértő cselekményekkel kapcsolatos (robotzsaru) adatszolgáltatás elvégzése, a kábítószer felderítési tevékenységhez és kiemelt ügyekhez kapcsolódó adatszolgáltatási feladatok elvégzése,
- 5) az Igazgatóság által kezdeményezett akciók előkészítésében és lebonyolításban való közreműködés és az akciókban részt vevő társhatóságokkal együttműködés,
- 6) az Igazgatóság bűnüldözési tevékenységét támogató repülőtéri társhatóságokkal és szervezetekkel kapcsolattartás *(Rendőrség, Alkotmányvédelmi Hivatal, állategészségügyi hatóság, növény-egészségügyi hatóság, Utasbiztonsági Szolgálat)*,
- 7) a bűnügyi-, felderítő tevékenység eredményessége érdekében napi kapcsolattartás a CITES ügyekben illetékes Vidékfejlesztési Minisztérium Biodiverzitás- és Génmegőrzési Osztály CITES Igazgatási Hatóságának tudományos munkatársaival, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal munkatársaival, valamint szerzői és védjegyjogok képviselőjét ellátó szervezetekkel és egyéb szakértői intézetekkel,

- 8) kapcsolattartás a bázis repülőtéri szerződéssel rendelkező légitársaságok és a légi járművek kiszolgálását végző úgynevezett „handling”¹³ szervezetek képviselőivel,
- 9) külföldi delegációk szakmai látogatásainak lebonyolításában való aktív közreműködés, szakmai előadások, bemutatók megtartása,
- 10) a repülőtér működését meghatározó Repülőtér rend és Határátkelőhely rend NAV-ot érintő változásainak folyamatos figyelemmel kísérése és a fenti szabályozók megsértése esetén a vonatkozó jogszabályi keretek között a szükséges intézkedések megtétele,
- 11) légi közlekedés védelmével összefüggésben a jogszabály által a NAV hatáskörébe utalt feladatok végrehajtása és az azonnali intézkedést igénylő ellenőrzések megszervezése,
- 12) a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénzforgalom felügyelete célzott ellenőrzések keretében, valamint közigazgatási eljárások bevezetése az e tárgyban felfedett jogsértések esetén,
- 13) a repülőtéri személyazonosító kártyák és gépjármű behajtási engedélyek jogszerű használatának ellenőrzése, *(Repülőtér rendje rendelkezéseinek betartatása)*
- 14) a rendészeti szakterületre vonatkozó információk gyűjtése, statisztikák, elemzések és értékelések készítése, rendszeres és nem rendszeres jelentések elkészítése,
- 15) az igazgatóság illetékességi területén bonyolódó utasforgalom vámellenőrzése, így különösen az érkező, induló és átszálló utasok és a hajózó személyzetek vámellenőrzése,
- 16) a repülőtéri bűnözés feltérképezése, a határátkelőhelyek és a repülőtér egyéb területén dolgozó repülőtéri kiszolgáló személyzet ellenőrzése, a kiszolgálásban részt vevő gépjárművek vámszempontról való mozgásának és a szállított áruk az ellenőrzése,
- 17) a NAV és a rendőrség nyomozó szerveitől, valamint a külföldi vámszervektől érkezett bűnügyi információk feldolgozása és a kért ellenőrzések lefolytatása,
- 18) a tranzitterületre vonatkozó előírások, rendelkezések betartásának folyamatos ellenőrzése, a tranzit területen tartózkodó utasok kockázat elemzésre épülő, illetve szűrőpróbaszerű ellenőrzése, az ezzel kapcsolatban tudomására jutott jogsértő cselekmények megakadályozása, a szükséges intézkedések bevezetése és lefolytatása,
- 19) az utasbiztonsági szolgálattól kapott bűnügyi információk azonnali ellenőrzése, feldolgozása, valamint az utasbiztonsági szolgálat munkatársainak folyamatos tájékoztatása a kulturális javakat és más korlátozott árukat érintő információk vonatkozásában,
- 20) a szabálysértést vagy bűncselekményt elkövetett személy járatról való törlésének koordinálása, poggyászáinak összerendelése érdekében azonnali intézkedés megtétele a handling szervezetek felé,

¹³ handling szervezet: földi kiszolgáló gazdasági szervezet, amely szerződés keretében teljesíti szolgáltatásait

- 21) kényszer leszállás, vagy rendkívüli ok miatti leszállás *(pl. azonnal egészségügyi ellátást igénylő utas miatt, vagy a repülés biztonságát veszélyeztető garázda magatartást tanúsító utas eltávolítása miatt)* esetén a rendkívüli kiszolgálás ellenőrzése a forgalmi előtéren, a soron kívül beléptetett utasok csomagjainak vámellenőrzése, valamint közreműködés a kivonuló társzervek munkatársaival,
- 22) a külföldi vámszerveket érintő - *azonnali intézkedést igénylő* - információk soron kívüli továbbítása *(pl. kereskedelmi mennyiségű közösségi-adózatlan cigaretta más tagállami repülőtérre a Budapesten tranzitáló, illetve átrakott feladott poggyászban).*

2.3. A rendészeti igazgatási feladatok hatékony ellátását negatívan befolyásoló helyi adottságok és körülmények

Úgy gondolom, hogy már önmagában a feladatkörök ismertetéséből is kiolvasható, hogy a rendészeti igazgatási feladatok ellátásában jártas kutatók csoportnévvel illetett pénzügyőröknek a határ-és vámellenőrzési feladataikon túl speciálisan, a repülőtér sajátosságaihoz kötött feladatokat is teljesíteniük kell. A feladatok hatékony ellátása egyben további jogszabályi rendelkezések ismeretét, kreativitást és önállóságot követel meg a kutató pénzügyőröktől, akik kivétel nélkül több mint tíz éves rendészeti jellegű szakmai múlttal és tapasztalatokkal rendelkeznek. 2012. év harmadik negyedévében mindössze 5 fő kutató volt a repülőtér utasforgalmi állományában, váltószolgálatos munkarendben, azaz az egyik váltásban 2 fő, a másik váltásban 3 fő látta el a kutatói feladatokat. Az ellenőrzések hatékonyságának egyik biztosítéka a pénzügyőri jelenlét az utasok között, azonban a pihenőidő kötelező biztosítása miatt maximum 12 óra munkaidővel tervezhető a szolgálat szervezés. Ilyen létszám mellett, minden időszakot lefedő több fős kutatói jelenlét nem biztosítható.

A határ-és vámellenőrzési, valamint vámigazgatási feladatok teljesítéséhez szükséges létszám is a működőképesség határán mozog az Igazgatóságon, amely eredményeként a pénzügyőrök egy-egy aktuális feladat szerint „rohangálnak” a szolgálati helyek között, akár pénzbejelentésről, vámkezelésről, ideiglenes határnyitásról, kisértes tankolásról *(hivatali időn túl)*, vagy áfa visszatérítéshez kapcsolódó ellenőrzésről legyen szó. Amikor nincsen kutató szolgálatban a repülőtéren, az ad-hoc módon felmerült rendészeti feladatok ellátása is a többi pénzügyőrre terhelődik, azaz olyan tapasztalt kollégákra, akikről elvárhatóak a speciális ismeretek. A rendészeti jellegű elvárások teljesítésére és az ilyen feladatkörök ellátására munkaköri leírások is köteleznek a kutatók mellett egyes pénzügyőröket.

A MALÉV megszűnése óta ha nem is a nap 24 órájában, de többnyire reggel 6 és másnap hajnal 2 óra közötti időszakban indulnak és érkeznek a gépek az üzemeltető által alakított menetrendtől függően. Ebből az időszakból reggel 8 és másnap hajnal 1 óra közötti időszak az *(azaz 17 óra)*, amely indokol kutatói jelenlétet ismervén a különféle járatokhoz köthető felderítési statisztikákat és tapasztalatokat.

Amennyiben a 2 fős váltásban dolgozó kutató pénzügyőrökkel kell megszervezni a lefedettséget, akkor az egyik pénzügyőr reggel 8-kor, a másik délután 1 órakor kezd 12 órás munkarendben, amely azt jelenti, hogy 5-5 órában egyedül vannak mint kutatók és a köztes időszakban mindössze 7 órában teljesítenek együtt szolgálatot. A 3 fős váltásnál annival jobb a helyzet, hogy két fő 12 órában együttesen tud fellépni feladataik ellátásakor, 1 fő azonban 5 órán keresztül szintén egyedül van mint kutató *(az alap feladatokon túl a 23 pontban meghatározott feladatok bármelyikére)*.

Ez természetesen csak a NAV légi utasforgalmi vámszervének a „pillanatnyi” helyzetképe 2012 év második felében, amely azonban több rendészeti tevékenység árnyoldalának részelemeként jelenik meg a mindennapi munkában. A repülőtéri rendészeti igazgatási munka hatékonysága a rendészeti munka összes mintázatában közvetlenül összefügg a kutató feladatokkal felruházott pénzügyőrök létszámhelyzetével, de mivel ez egy olyan objektív körülmény, amelyre a végrehajtói állomány nincsen ráhatással ezért nem kívánok ezzel az elemző munkában a továbbiakban foglalkozni. Azt a kérdést azonban fel kell tennem az olvasó számára, hogy a térség még mindig meghatározó nemzetközi repülőterén következetesen elvárható-e az alapvetően öt fő kutató pénzügyőrtől *(két nő és három férfi, akik közül két fő kutyavezető)*, hogy hatékonyan képviseljék a rendészeti igazgatási szakterületet bármilyen eszköz és vezetői támogatással. Amire a végrehajtói állomány a saját szakterületén belül befolyással bírhat, az azok a tapasztalatok és javaslatok, amelyek az igazgatási eszközök módosításával, vagy egyéb módon javíthatják az eredményességet a rendészeti szakterületen, függetlenül a tevékenységi körükön kívül eső objektív körülményektől *(át-szervezés, áthelyezés, létszámhelyzet stb.)*.

A továbbiakban „csokorba szedve” kívánom bemutatni a kutatók legjellemzőbb rendészeti igazgatási tevékenységeit *(rendészeti profilokat)*, kitérve egyben az adott munkavégzéshez kapcsolódó problémákra és megoldási javaslatokra.

3. FEJEZET

A NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatóság pénzügyőrei - különösen kutató állománya - által végzett rendészeti igazgatási tevékenységek bemutatása

3.1. Általános jellegű rendészeti igazgatási tevékenységek a kutatói feladatok körében

A Rendészeti és Járőrellenőrzési Osztály kutató pénzügyőrei a köztudatban a repülőtérhez kötött klasszikus zöld folyosón történő vámellenőrzési feladataikon túl a repülőtér bármely területén, bármikor ellenőrzéseket végezhetnek egyenruhában, vagy polgári öltözetben, akár a légi utasforgalomban részt vevő utasok és hozzátartozóik, akár a repülőtéri kiszolgáló személyzet, akár a hajózó személyzet vonatkozásában. A célzott és szűrőpróbaszerű ellenőrzések végrehajtása keretében eljárnak a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően jogsértés gyanúja esetén és egyben figyelemmel kísérik a „csempész” útvonalakat és az esetlegesen újként megjelenő elkövetési magatartásokat. A célzottan végrehajtott akciók megszervezésekor figyelembe veszik az új ellenőrzési metódusokat, a külföldi társszervek felderítési tapasztalatait (*felderítési tájékoztatók alapján*), valamint az állategészségügyi, illetve járványügyi kockázatot jelentő nemzetközi tendenciákat.

3.2. Tipizálható rendészeti igazgatási tevékenységek (*rendészeti profilok*)

Rendészeti profil alatt azokat a jogsértéseket és felfedésük kapcsán tett intézkedések összességét értem, amelyek a legtipikusabban fémjelezzik a helyi pénzügyőrök, így különösen a kutatók repülőtéri utasforgalomhoz kapcsolódó rendészeti igazgatási munkáját. A fejezet további részében arra törekedtem, hogy minél átfogóbb képet adjak az olvasó számára repülőtéri légi utasforgalmat érintő rendészeti jellegű tevékenységek sokszínű mintázatáról.

3.2.1. Külső határon végzett vámellenőrzések

A kutató pénzügyőrök a határ-és vámellenőrzési, illetve a rendészeti és vámellenőrzési osztály pénzügyőreivel egyetemben ellenőrzik a harmadik országból (*közösségen kívüli országból*) érkező és elsősorban a zöld folyosón belépett utasok személyi poggyásának a tartalmát. Ellenőrzik a vámkedvezmény, illetve a jogszabályi vámmenteségek érvényesít-

hetőségének a feltételeit. Az ellenőrzések során érvényt szereznek a jövedéki termékekre vonatkozó mennyiségi, illetve a más közösségen kívüli árukra fennálló tiltó, vagy korlátozó rendelkezéseknek. Ellenőrzik az adott közösségen kívüli árukörre vonatkozó engedélyek meglétét, illetve az engedélyek keretinek a betartását.

A jogszabályok megsértőivel szemben közigazgatási eljárás, szabálysértési eljárás, vagy büntetőeljárás kerül bevezetésre *(az adott elkövetői magatartást nevesítő anyagi jogszabályok, illetve az eljárásjogi jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően)*, amely mellett amennyiben a felfedett magatartás a JÖT¹⁴ rendelkezéseit is sérti, jövedéki igazgatási eljárás is bevezetésre kerül jövedéki bírság fizetési kötelezettség keletkezése mellett.

3.2.1.1. A repülőtér külső határán végzett vámellenőrzések általános ismérvei

A külső határos vámellenőrzések megvalósulásainak a színterei:

- a harmadik országból érkező utasok feladott és kézi poggyászaik birtokában Budapesten belépnek a közösség területére *(helyi úti céllal, vagy Budapestről induló tovább utazási céllal más tagállamba irányultan légi járattal, autóbusszal, vagy személygépkocsival)*.
 - T2B terminál zöld folyosón való belépéskor az utas ráutaló magatartással adott szóbeli árnyilatkozatának elfogadását követően,
 - T2B terminál piros folyosón való belépéskor vámigazgatási eljárás során,
 - T2A terminál zöld folyosón való belépéskor az utas ráutaló magatartással adott szóbeli árnyilatkozatának elfogadását követően,
 - T2A terminál piros folyosón való belépéskor vámigazgatási eljárás során,
 - kisépkes terminálon (GAT) való belépéskor az utas nyilatkoztatását követően,
 - kényszerbeléptetés során visszarendelt feladott poggyász nyitásakor arra alkalmas helységben az utas jelenlétében
- a harmadik országból érkező utasok kézi poggyászaik birtokában Budapesten továbbutazási céllal belépnek a közösség területére légi járattal történő továbbutazási céllal, mely utasok feladott poggyásza a handling szervezetek kezelésében kerülnek átrakásra.
 - T2B terminál átszálló vámterületen az utas nyilatkoztatását követően,

¹⁴ 2003. évi CXXVII törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

- kényszerbeléptetés során visszarendelt feladott poggyász nyitásakor arra alkalmas helységben az utas jelenlétében.
- a harmadik országba induló utasok kézi poggyászaik és beszálló kártyájuk birtokában a feladott poggyászaik légi társaság általi felvételét követően Budapesten kilépnek a közösség területéről harmadik országbeli úti céllal,
 - T2B terminál kilépő vámterületen a határrendészeti ellenőrzést követően,
 - kisépkes terminálon (GAT) való kilépéskor a határrendészeti ellenőrzést követően,
 - kényszerbeléptetés során visszarendelt feladott poggyász nyitásakor arra alkalmas helységben az utas jelenlétében *(kézi poggyászból előtalált jogsértő áru miatt bevezetett büntető, szabálysértési, közigazgatási, vagy jövedéki eljárás miatt az utas a légi közlekedését Budapesten megszakítja, feladott poggyásza handling szervezetektől az utashoz rendelésre kerül).*
- a harmadik országból induló, vagy más tagállami repülőtérrel harmadik országba tartó légi járat rendkívüli leszállását követően beléptetett utasok poggyászaik vonatkozásában:
 - a forgalmi előtéren (pl. a repülőtér betonján az utas mentővel való elszállításkor),
 - a normál közlekedési útvonalon való beléptetés esetén az első szolgálati helyen.

Közösségen kívüli országba átszállás nélkül induló utas vámellenőrzését mindig az indulási repülőtéren kell végrehajtani a kézi és feladott poggyász vonatkozásában egyaránt *(pl. Budapest - Moszkva, ellenőrzés Budapesten)*. Abban az esetben, ha az utas közösségen kívüli harmadik országból átszállás nélkül érkezik, a vámellenőrzést mindig az érkezési repülőtéren kell végrehajtani a kézi és a feladott poggyászok tekintetében egyaránt *(pl. Kairó - Budapest, ellenőrzés Budapesten)*. Közösségen kívüli országba más tagállami repülőtéren való átszállással induló utas vámellenőrzését a feladott és kézi poggyászok vonatkozásában meg kell osztani az indító és közbeeső tagállami repülőterek vámhatósága között. A feladott poggyászokat ilyen esetben mindig az indulási repülőtéren kell vámellenőrzés alá vonni, a kézi poggyászokat pedig az utolsó tagállami repülőtér vámhatóságának kell vámellenőrzés alá vonni. Abban az esetben, ha az utas közösségen kívüli harmadik országból más tagállami repülőtéren történt átszállással érkezik, a vámellenőrzést a feladott poggyászok vonatkozásában a rendeltetési tagállami repülőtéren kell végrehajtani, a kézi poggyászokat pedig az első közbeeső tagállami repülőtéren kell vámellenőrzés alá vonni.

A harmadik országból közvetlenül uniós tagállamba légi úton érkező, illetve harmadik országba közvetlenül feladott poggyászok útvonalára a poggyászcímke szolgáltat információkat. Ezek a címkék semmiképpen sem lehetnek zöld színű jelzőcsíkokkal ellátva a vámhatóság megkerülésének, megtevesztésének kiküszöbölése érdekében. Az átszálló utasok poggyászaiban amennyiben azok a feladástól a rendeltetési repülőtéren történő kiadásig végig a handling szervezetek kezelésében, illetve közvetlen felügyeletében voltak, szintén nem lehetnek zöld csíkos címkével ellátottak. A zöld csíkos poggyászcímke kizárólag a tagállamok között feladott csomagok útvonalának jelzésére alkalmazható, amely egyéb azonosítókat is tartalmaz (utas neve, a poggyász súlya, induló, közbeeső és rendeltetési repülőterek kódjelzései, az érintett járatok számai). Ezek az azonosító elemek a nem közösségi repülőterek által rendszeresített poggyászcímkéken is megtalálhatóak utalva a csomag tulajdonosára és a repülés útvonalára.

3.2.1.2. Költségvetési csalás megalapozott gyanúja, illetve vámszabálysértés gyanúja miatt fogatosított rendészeti intézkedések

Vámszabálysértés¹⁵ gyanújának megállapítására kerül sor közösségen kívüli országból érkező utasok birtokából a vámkedvezmény összegét (*légi forgalomban 430,-EUR, illetve 15 év alatt 150,-EUR*) meghaladó értékű közösségen kívüli áruk előtalálásakor, illetve a vámmentességi rendeletben¹⁶ meghatározott mennyiségi korlátokat meghaladó közösségen kívüli jövedéki termékek előtalálásakor, amennyiben az utas belépésre a zöld folyosón¹⁷ jelentkezett feltéve, hogy az okozott költségvetést érintő vagyoni hátrány a 100.000,-Ft-ot nem haladja meg.

- Amennyiben a behozott közösségen kívüli áruk mennyisége, jellege kereskedelmi célú behozatalra utal, akkor azokra szóbeli árunyilatkozat nem adható, ilyen áruk zöld folyosón történő előtalálásakor is megállapítható a vámszabálysértés gyanúja.
- Amennyiben a piros¹⁸ folyosón előterjesztett vámkezelési indítvány (*egységes vámárnyilatkozat*) elfogadását követően vámbevétel csökkenést eredményező adatszolgáltatás

¹⁵ 2012. évi II. törvény 209.§. (1). bekezdésében foglalt tényállás

¹⁶ A TANÁCS 1186/2009/EK RENDELETE (2009. november 16.)

¹⁷ belépő folyosó azon utasok számára, akiknél nincs elvámolni való áru, vagy csak olyan áru van, amely behozatala vám-és adómentes és nem vonatkozik rá behozatali tilalom vagy korlátozás

¹⁸ belépő folyosó a 9. pontban leírt feltételeknek meg nem felelő minden egyéb utas számára

tásra merül fel gyanú, amely összege a 100.000,-Ft-ot nem haladja meg, szintén szabálysértési eljárás bevezetésére kerül sor.

- Amennyiben a fenti magatartások eredményeként az okozott költségvetési vagyoni hátrány eléri, vagy meghaladja a 100.000,-Ft-ot büntetőeljárás bevezetésére kerül költségvetési csalás¹⁹ megalapozott gyanúja miatt. Ez egyben a közösségen kívüli áruk lefoglalását és feljelentés megtételét is jelenti a nyomozásra hatáskörrel rendelkező NAV nyomozóhatósága felé. Vám szabálysértés gyanúja esetén bevezetett szabálysértési eljárásban jegyzőkönyvet kell felvenni az eljáróknak, elismervényt kell készíteni a lefoglalt tárgyakról, rögzíteni kell az adatokat és okmányokat a robotzsaru rendszerben, valamint amennyiben az eljárás alá vont személy a magyar nyelvet nem érti, tolmács kirendeléséről kell gondoskodni határozattal történő kirendeléssel.
- Amennyiben az elkövető külföldi állampolgár, akkor az ügydöntő határozat meghozatalára hatáskörrel rendelkező szabálysértési hatóság is egyben a NAV 2. sz. Repülőtéri Igazgatósága. Ez határozathozatalt és kihirdetési jegyzőkönyv elkészítését követeli meg az eljáróktól a robotzsaru rendszerben történő rendszerben való rögzítés követelményével. Rendszerhiba esetén az eljáróknak külön jelentést kell írni arról, hogy a kibocsátott és kézbesített okmányokon miért nem látható a robotzsaru rendszer „élő láb nyomat”. Mindezek mellett egyéb elektronikus rendszerekben való rögzítések is az eljárókra hárulnak, ideértve a VPID azonosító kötelező kiadását és az úgynevezett EFO azonosító kiadását amennyiben a szankció pénzbírság.
- Amennyiben a szabálysértéssel érintett közösségen kívüli áru jövedéki termék, akkor jövedéki törvénysértést is meg kell állapítani az eljáróknak a szabálysértési eljárással egyidejűleg. A kettős eljárás alkalmazását az eljárás alá vont személyek rendre sérelemzik, illetve nem értik. Ilyen esetekben amennyiben az eljárás alá vont személy a szabálysértési nyilvántartásban nem szerepelt, akkor a jövedéki bírság bevételezését követően az Igazgatóság a szabálysértés jogkövetkezményeként figyelmeztetést alkalmaz határozattal való kihirdetéssel. Egy-egy ilyen eljárás időigénye két fő kutató esetén, közreműködő és magyar nyelvet beszélő utast feltételezve kb. 1,5 óra.
- Ez az eljárás frekvenciált járatok érkezése idején túl hosszú időt von el a kutatók szolgálati idejéből, amely növelheti az utasforgalomban feltehető jogsértések látenciáját.

¹⁹ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 310.§.

- Az utas beszámolók alapján egyes más európai repülőtereken (pl. *Amszterdam, Frankfurt*) az ilyen jellegű eljárások kevesebb mint fél órát vesznek igénybe, amelyet ismeretek a rendészeti profilok bemutatását követően.

3.2.1.3. A pénzmosás visszaszorítását célzó törvényi rendelkezések megsértése miatt foganatosított intézkedések

A Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2007. évi XLVIII. törvény az alábbiakat határozza meg: „5/A. § (1) *Az Európai Unió területére belépő vagy azt elhagyó természetes személynek, aki a nála lévő, a Rendelet 2. cikk 2. pontja szerinti készpénz vonatkozásában a Rendelet 3. cikk (1) bekezdése szerinti nyilatkozattételi kötelezettségét tévesen, hiányosan vagy egyáltalán nem teljesíti, a Rendelet 9. cikkének megfelelően:*

- *10 000 euró vagy azt meghaladó, de 20 000 eurót meg nem haladó összegű készpénz esetén a birtokában lévő összeg 10%-ának,*
- *20 000 eurót meghaladó, de 50 000 eurót meg nem haladó összegű készpénz esetén a birtokában lévő összeg 40%-ának,*
- *50 000 eurót meghaladó összegű készpénz esetén a birtokában lévő összeg 60%-ának megfelelő, forintban meghatározott összegű bírságot kell a helyszínen fizetnie.”*
- A fenti rendelkezések 2012 év májusától kerültek gyakorlati alkalmazásban közigazgatási eljárás keretében a 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság rendészeti igazgatási tevékenységeinek fontos profiljaként. A 10.000,-EUR-t meghaladó készpénz írásbeli bejelentésének elmulasztása a közösség külső határának átlépésekor szabálysértésként került értékelésre az elkövetési magatartás korábbi tényállását meghatározó kormányrendelet²⁰ hatályon kívül helyezéséig, amely az új szabálysértési törvény²¹ hatályba lépésével egyidejűleg történt meg.
- Az új szabálysértési törvény nem fogalmazott meg újabb önálló tényállást, ezért a KET eljárásjogi szabályainak megfelelően egy határozat és egy jegyzőkönyv felvételét követően közreműködő utast feltételezve az eljárás akár fél órán belül lefolytatható, feltéve, hogy a VPID és EFO azonosítókat generáló rendszerek jól működnek.

²⁰ 218/1999 (XII.28.) kormányrendelet az egyes szabálysértésekről, 31/A.§.

²¹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

- A korábbi szabálysértésként értékelt elkövetésnél kiszabható maximális pénzbírság 150.000,-Ft volt, amelyhez képest az új közigazgatási szankció már 10.001,-EUR-nál *(azaz a bejelentési határt 1,-EUR-val meghaladva)* 285,-Ft-os árfolyammal számolva 285.028,-Ft, amely már jelentős változás az ügyfelek szankcionálása vonatkozásában.
- A közösség határain történő készpénz ellenőrzések során feltárt törvénysértések kapcsán bevezetett közigazgatási eljárásokban közreműködő eljáró pénzügyőröknek fel kell készülniük arra, hogy várhatóan újabb típusú konfliktushelyzeteket kell kezelniük egy-egy nagyobb összegű készpénz felderítés kapcsán közölt bírság tétel után.
- A korábbi szabálysértési keretek között elbírált készpénzes ügyekben nem volt ritka az 50-100.000,-EUR közötti elkövetés, amely esetében szintén 150.000,-Ft volt a maximálisan kiszabható bírságkeret. Ez a jelen szabályozás szerint 100.000,-EUR-t alapul véve a 60%-os bírság tétellel és 285,-Ft-os árfolyammal számolva 17.100.000,-Ft, amely az ugyanilyen összegű korábbi bírságtételének a 114-szerese(!).
- Az új szabályozás egyrészt megfelel a NAV bevételi orientált elképzeléseinek és komolyabb visszatartó hatással bír az ilyen jellegű jogsértések vonatkozásában. Ezt az alkalmazást követő időszakban rögzített készpénz bejelentések számának növekedése is igazolja. Az új szabályozás adott esetben egy esetlegesen több milliós bírság közlését háríthatja az eljárókra, amely kiszámíthatatlan addig nem tapasztalt reakciókat generálhat az intézkedés alá vont ügyfél oldaláról. Az ilyen helyzetek hatékony megoldását egyrészt a kutatói létszám fejlesztésében, másrészt az intézkedéstaktikai módszerek és gyakorlatok intenzívebb oktatásában látom. Az új szabályozás gyakorlatba ültetése egy további problémára is rámutatott a repülőtéren. A vonatkozó törvényi rendelkezés a közigazgatási bírság megfizetését kötelező jelleggel forintban határozza meg. Az utasforgalmi terminálokra szerződött pénzváltók abszurd jellegű árfolyamokkal üzemelnek a fővárosban üzemelő pénzváltók árfolyamaihoz képest. Ez az euro vonatkozásában akár 40 forintos eltérést is jelenthet, amely a legutóbbi példát alapul véve a 100.000,-EUR után fizetendő 60.000,-EUR vonatkozásában az utas számára további 2.400.000,-Ft veszteséget okozna, amely véleményem szerint már sérti a KET alapelvein belül az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogának elvét.
- Szükségesnek tartom az ismertetett probléma miatt várható konfliktushelyzetek megoldására való felkészülést, amely megnyilvánulhat a kedvezőbb pénzváltás - *eljárás érdekeit nem sértő* - engedélyezésében, vagy törvénymódosítás megvalósításával központi napi árfolyamon számolt bírságtétel valutában történő befizetésének lehetővé tételével.

3.2.1.4 Jövedéki törvénysértés megállapítása során foganatosított intézkedések

A jövedéki törvénysértések a kutatók vámellenőrzési tevékenysége során feltárt vámszabálysértésekkel párhuzamosan kerülnek általában megállapításra. Önállóan is megállapításra kerülhet e törvénysértés mélységi ellenőrzés során, ha az adózatlan jövedéki termék előtalálásakor nem merül fel olyan adat, amely vámszabálysértés gyanúját is megalapozná.

- Amennyiben a zöld folyosón előtalált mennyiségi korlátozást meghaladó jövedéki termékek (*közösségen kívüli cigaretta és alkoholdermék*) vonatkozásában kalkulált jövedéki adó nem haladja meg a 20.000,-Ft-ot és a jogsértő személy vállalja a minimálisan kiszabandó 20.000,-Ft jövedéki bírság befizetését fellebbezési jogáról való lemondása mellett, akkor úgynevezett gyorsított jövedéki igazgatási eljárás lefolytatására kerül sor. Amennyiben bármelyik feltétel hiányzik a jövedéki eljárás bevezetésekor, akkor kizárólag a normál eljárás foganatosítható egyben a várható bírság bevételezésének biztosítását célzó intézkedés egyidejű alkalmazása mellett.
- A jövedéki törvénysértés esetén az eljáró pénzügyőrök gyorsított eljárásban egy jegyzőkönyv és végzés együttes kiállításával teljesítik az adminisztrációs feladatokat, amely időigénye magyarul beszélő ügyfél esetén optimális esetben nem haladja meg a fél órát. Tolmács kirendelése, illetve normál eljárás esetén foganatosítandó biztosítási intézkedés elrendelésekor azonban az eljárás időigénye elérheti akár a 2-3 órát is.
- A jövedéki törvénysértések kapcsán bevezetett jövedéki igazgatási eljárások szabályaira a 2003. évi CXXVII. törvény (*továbbiakban: JÖT*) rendelkezései az irányadóak.

3.2.1.5 A szellemi tulajdonjog védelmét célzó rendészeti igazgatási tevékenységek

Az áru-és márkahamisítás elleni fellépés keretében a 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság kutatói kapcsolatot tartanak fent a védjegyjogosultak képviselőivel. Ennek eredményeként a kétes származású és márka megjelölésű termékek csak a védjegyjogosultak engedélyével kerülhetnek a kereskedelmi forgalomba. Hamis védjeggyel, márkajelzéssel ellátott, illetve hamis áruk előtalálása esetén a védjegyjogosult írásos indítványára a hamis termékek az Igazgatóság felügyelete mellett megsemmisítésre kerülnek, amennyiben a behozatali magatartáshoz egyéb jogsértés nem kapcsolódik.

A 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság forgalmában az e tárgyban érintett áruk döntően a nem kereskedelmi jellegű turistaforgalom keretében jelennek meg, amelyekre a NAV Elnöke 1076/2012. számú eljárási rendjének 5. pontja tartalmaz rendelkezéseket: *„Ha az utas személyes poggyásza nem kereskedelmi jellegű árukat tartalmaz a vámmentesség keretein belül, és nincsenek arra utaló konkrét jelek, hogy az áruk kereskedelmi jellegű forgalom tárgyát képezik, akkor az igazgatóságoknak az ilyen árukat úgy kell tekinteniük, mint amelyek nem tartoznak jelen eljárási rend hatálya alá”*. A hivatkozott szabályozás értelmében nem kereskedelmi jellegű és vélhetően hamis márkajelzéssel ellátott személyes poggyász részeként behozott különféle közösségen kívüli árukat úgy kell tekinteni, mintha márkajelzés nélküliek lennének. Ezek főként ruházati termékek, táskák, pénztárcák formájában jelennek meg a turista forgalomban.

Kereskedelmi célú behozatalra utalhat a hamis márkajelzéssel ellátott különféle áruk mennyisége és összetétele, azonban a nem kereskedelmi forgalomban való megjelenésük ellentétes szubjektív megítélésre adhat színteret az eljáró pénzügyőrök és az utasok között kereskedelemre, forgalmazásra utaló egyéb adat hiányában. A hamis márkajelzéssel ellátott árukhoz kapcsolható emberi magatartások²² célzatosan kerültek meghatározásra mind a Büntető Törvénykönyv 296.§. (1). bekezdésében meghatározott büntetési, mind a 2012. évi II. törvény 231.§. (1). bekezdésében meghatározott szabálysértési tényállásában. A forgalomba hozatali célzat megállapításának gyanúja objektív módon csak a piros folyosón előterjesztett írásos vámkezelési indítvány elfogadásakor állapítható meg a célzatra utaló egyéb adatok hiányában.

3.2.1.6 A kábítószeres, új pszichoaktív szerek, vagy engedély nélküli pszichotróp anyagok, gyógyszerek előtalálásakor fogatosított intézkedések

Az alfejezet tárgykörének közösségen kívüli származásakor ugyanazon intézkedések fogatosítandók, amelyek a belső határon végzett ellenőrzések ismertetésénél a későbbiekben bemutatásra kerülnek. A büntetőjogi, illetve szabálysértési tényállások megvalósulása szempontjából irreleváns körülmény az, hogy az alfejezet tárgykörébe tartozó anyagok felderítésére külső, avagy belső határon került sor.

²² „Aki ... ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetve forgalomba hoz...”

3.2.1.7 A Washingtoni Egyezmény²³ végrehajtását célzó rendészeti tevékenységek

Az egyezmény hatálya alá tartozó különféle állati és növényi származékok behozatala, átszállítása és kivitele külön jogszabályban meghatározott CITES engedélyek hiányában természetkárosítás²⁴ megalapozott gyanújának megállapítására alkalmasak. A légi utasforgalomban előtalált ilyen jellegű állatok és növények, illetve származékaik élőhelyek és származások szerint profilozható árukörekre tagozódnak:

- Dél-Amerika: egzotikus madarak, papagájok, kaktuszok, orchidea fajok,
- Közép-Amerika: különféle egzotikus hüllők, kisgyíkok, kaméleonok, kaktuszok,
- Észak-Amerika: nem krokodil farmról származó krokodil származékok, egyes macska és medvefélék fajainak származékai, amerikai ginseng-gyökér termékek,
- Afrika: védett macskafélék és patás fajok kikészített szőrös bőrei és más védett fajok preparátumai, részei, koponyái (*pl. majmok*), klf. dísz tárgyak, ékszerek elefántcsontból, kígyó és krokodil bőrök és ezekből készült használati tárgyak,
- Ázsia: hagyományos kínai orvoslás egyezménybe ütköző alapanyagai, védett pézsmamirigyes állatok pézsmái, védett fajok csontörleményei, védett kígyófajok és más fajok származékai, egyes vadon élő ginseng és orchidea fajok, továbbá minden olyan gyógyhatású készítmény, amely a védett fajok származékait tartalmazza
- Óceánok, tengerek védett fajainak származékai: különféle korallak rendjei, egyes kagylók, csikóhalak és további védett tengeri fajok származékai.

Amennyiben az egyezményben nevesített valamely faj egyedének, vagy származékának az előtalálására kerül sor és az utas a behozatalra, kivitelre, vagy átszállításra CITES engedélyt bemutatni nem tud, vagy a bemutatott engedély keretét meghaladja, akkor büntetőeljárás bevezetésére kerül sor. A pénzügyőrök ilyen esetben a bűnjeleket lefoglalják (*élő fajok esetén gondoskodnak a Fővárosi Állat-és Növénykertbe szállításukról*) és feljelentés tesznek a nyomozásra hatáskörrel rendelkező Repülőtéri Rendőr Igazgatósághoz. Meg kell jegyezni ennél a rendészeti profilnál, hogy az elkövetések száma évről-évre csökkenő tendenciát mutat. E folyamatot az e tárgykörben szakértőként közreműködő CITES ügyekben illetékes munkatársak a frekvenciát járatokon végzett következetes ellenőrzéseknek, vala-

²³ Washingtonban, 1973. március 3. napján elfogadott, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény, amelyet a 2003. évi XXXII. törvény hirdetett ki. (*CITES: az egyezmény angol címének a rövidítése - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*)

²⁴ Btk. 281.§. (1). bekezdésben foglalt jogellenes behozatal, kivitel, átvitel stb.

mint az eredményes helyi és nemzetközi tájékoztatási, illetve oktatási tevékenységnek tulajdonítanak, amely a repülőtéren *(utasok és a hajózó személyzet tájékoztatása)* és más közösségi szintereken egyaránt megnyilvánul *(pl. internet, nemzetközi konferenciák, kisfilmek, nemzetközi szóróanyagok, egyéb oktatási és tájékoztatási fórumok)*.

3.2.1.8. A kulturális javaknak minősülő tárgyakkal kapcsolatos rendészeti feladatok

Az e tárgykörben előtalált tárgyak, művészeti alkotások vonatkozásában amennyiben azok harmadik országból, vagy másik tagállamból kerülnek behozatalra, irreleváns körülmény azok kulturális javak körébe besorolása *(kivéve: jogellenesen másik tagállamból kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatása²⁵)*.

- Közösségen kívülről történő behozatal esetén az e tárgykörhöz tartozó árukat vámszempontról ugyanúgy kell kezelni, mint más közösségen kívüli termékeket. Behozatalnál engedélykötelezettséget nem ír elő a jogalkotó, ezért nem kereskedelmi forgalomban a vámkedvezmény összegét meghaladó értékű ilyen jellegű áruk zöld folyosón történő behozatala megalapozhatja a költségvetési anyagi hátrány összegétől függően vámszabálysértés, vagy költségvetési csalás bűncselekmény gyanúját. Ilyen esetekben az eljárás megegyezik a már ismertetett feladatok végrehajtásával.
- Amennyiben az e tárgykörbe tartozó alkotások, művészeti tárgyak forgalma harmadik ország, vagy más tagállami ország felé irányul, akkor a jogalkotó kiviteli engedély megletét követeli meg²⁶ eltérő engedélytípusok előírása mellett a kiszállítás más tagállami, vagy közösségen kívüli irányának megfelelően. Kiviteli engedély hiányában a más tagállamba irányuló légi járatra szóló szállítókérdőív kiváltott utasok, valamint harmadik országba induló légi járatok a határrendészeti ellenőrzésen átesett utasok egyaránt elkövethetik a visszaélést kulturális javakkal²⁷ amely az engedélytől való eltérő árukkal, illetve az engedély kereteinek túllépésével is megvalósítható.
- Közösségen kívüli rendeltetéssel feladott poggyászban az üzemi területen észlelt *(pl. röntgen vizsgálat)* kulturális javak körébe tartozó tárgyak esetén a pénzügyőrök intézkednek az utas csomaghoz rendeléséről és bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén a járatról való levételről. Ezt követően kerül sor a jegyzőkönyv felvételre és a bűnjelek lefoglalására, majd feljelentés megtételére a nyomozásra hatáskörrel rendelkező rendőr-

²⁵ A Tanács 93/7/EGK irányelve (1993. március 15.)

²⁶ Kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény

ség repülőtéri szervéhez. Hivatali időn túl a feljelentést is a pénzügyőrök készítik el és gondoskodnak egyben külföldi elkövető esetén a rendőri szerv munkatársainak történő átadásáról (*ugyanígy a kirendelt tolmács, vagy szakértő „átadásáról”*).

- Az e tárgykörben kialakított rendészeti igazgatási gyakorlat példa értékű a repülőtéren, amelyet más országok vámszerveinek delegációi is méltattak látogatásaik során. A kutató pénzügyőrök rendszeres oktatások keretében képzik az Utasbiztonsági Szolgálat munkatársait az e tárgykörbe tartozó művészi alkotások és kulturális tárgyak ismerveiről, rejtésük módszereiről és a pénzügyőrök értesítésének módjáról. Ennek eredményeként a repülőtéren vannak az országban legnagyobb számban az ilyen tárgyú felderítések, amelyhez hozzájárul a Kulturális és Örökségvédelmi Hivatal szakértőivel való jó együttműködés és a jó személyes kapcsolatok ápolása is.

3.2.1.9. A közbiztonságra veszélyes eszköz előtalálásakor foganatosított intézkedések

Az e tárgykörbe tartozó áruk körét a 175/2003. (X.28.) Korm. rendelet határozza meg, amely 4.§. (1). bekezdése nevesíti azon veszélyes eszközöket²⁸, amelyek a 4.§. (2). bek. értelmében nem kereskedelmi (turista) forgalomban nem vámkezelhetők. Ez a közösségen kívüli ilyen áruk speciális behozatali korlátként értelmezhető.

- A vonatkozó kormányrendelet 3.§. (1). bekezdése alapján tilos a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt közterületen, nyilvános helyen - *ideértve az ott lévő járművek belső tereit is* -, valamint közforgalmú közlekedési eszközön birtokolni.
- A légi járműről való érkezést követően az utasok útvonala olyan közforgalom számára megnyitott magánterületeken vezet, amely egy része nyilvános (földi oldal, indulási és érkezési csarnokok) egy másik része azonban csak a légi közlekedésben részt vevő utasok és személyzet, illetve a repülőtéri dolgozók számára elérhető terület.
- Ennek megfelelően a 3.§. (1). bekezdésben leírt szabály megsértése csak a nyilvános helyeken történhet meg, amely felfedésére csak mélységi ellenőrzés keretében van mód a nyilvános helyeken folytatott járőrtevékenység eredményeként.
- Amennyiben az utas a 4.§.(2). bekezdésében felsorolt eszközök valamelyikét poggyászaiban, vagy ruházatában a zöld folyosón történő belépéssel kívánja behozni a közös-

²⁷ Btk. 216/B.§.(1). bekezdésében foglalt visszaélés kulturális javakkal

²⁸ „dobócsillag, rugóskés, ólmosbot, gumibot, boxer, elektromos sokkoló, 20 gramm töltőanyag tömeget meghaladó gázspray”

ség területére harmadik országból, az alkalmas a közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés²⁹ gyanújának megállapítására az ilyen jellegű eszközök szállítására vonatkozó szabályok megsértése miatt.

- A közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés a rendőrség hatáskörébe tartozik, ezért a pénzügyőrök jegyzőkönyv felvételét követően visszatartott áruk jegyzékének felvétele mellett a veszélyes eszközt visszatartják, majd átadják feljelentés megtétele mellett a repülőtér illetékes rendőrségi szervének.

3.2.1.10. Haditechnikai és kettős felhasználású termékekkel kapcsolatos feladatok

A haditechnikai eszközök fogalmi körét, behozataluk, kivitelük és tranzitjuk engedélyezésének szabályait a 160/2011. (VIII.18.) Korm. rendelet határozza meg. Kivitelük, behozataluk, átszállításuk csak a Magyar kereskedelmi Engedélyezési Hivatal engedélyével lehetséges *(továbbiakban: MKEH)*.

- Az engedélyköteles termékek között körébe tartoznak:
 - *a 160/2011. (VIII.18) Korm. rend. 1. számú mellékletében felsorolt eszközök*
 - *EU közös katonai listáján felsorolt eszközök (ún. WA lista, 22 fejezet) és*
 - *további négy magyar fejezetben kifejezetten katonai felszerelések és szolgáltatások, a kényszerítő és bünfelderítő eszközök, valamint a titkosszolgálati eszközök*
- A Btk. 263/B.(1). bekezdésének b.) pontja a jogszabályban tiltott³⁰ forgalmazású haditechnikai eszközök behozatalát, kivitelét, illetve átszállítását fogalmazza meg, amely áruk köre szűk, de nem zárható ki megjelenésük a nem kereskedelmi forgalomban. *(például egy felelőtlen turista emberi kínzásra alkalmas eszközt vásárol valamely elmárádottabb, emberi jogokat tiszteletbe nem tartó háborúkkal sújtott országban)*
- A Btk. 263/B.(1). bekezdésének c.) pontjában az elkövetési magatartás alapeleme az engedély nélküli külkereskedelmi forgalomba hozatal, amely a haditechnikai termék behozatalát, kivitelét továbbadása, illetve kereskedelmi céllal célzatossá teszi. Ennek a feltételnek az objektív megállapítása csak akkor képzelhető el, ha a forgalomba hozatalt a behozatali tevékenységen túl olyan adatok is alátámasztják, amelyek a kereskedelmi, továbbadási, haszonszerzési célra engednek következtetni.

²⁹ 2012. évi II. törvény 198.§. (1). bekezdés

³⁰ Pl. A TANÁCS 1236/2005/EK RENDELETE (2005. június 27.) egyes a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről

- A Btk-beli tényállási elemek mellett a nem kereskedelmi forgalomban beérkező egy-egy darab haditechnikai eszköznek minősülő tárgy *(pl. tollba, inggombba, nyakkendőbe rejtett kamerák)* vonatkozásában forgalmazásra utaló adat hiányában nem indítható büntetőeljárás, amely véleményem szerint ellenkezik jogalkotó azon szándékával, hogy az ilyen jellegű eszközök csak hatósági felügyelet mellett érkezhessenek az országba.
- Ennek a problémának a feloldása véleményem szerint csak törvénymódosítás kezdeményezésével érhető el, amennyiben az a magánszemélyekre vonatkoztatott korlátozás előírását célozza. *(A leírt probléma megoldását szolgálná a közbiztonságra veszélyes eszközökre vonatkozó kormányrendeletben leírt rendelkezés átültetve a haditechnikai termékek árukörére: így pl. „haditechnikai eszközök a nem kereskedelmi (turista) forgalomban nem vámkezelhetők”.)*
- A korlátozás megfogalmazását követően pedig szükséges a kellő visszatartó erő érvényesítése érdekében egy a tárgykörhöz kapcsolódó szabálysértési tényállás megalkotása, vagy külön törvényi rendelkezés megalkotása, amelyben leírt jogkövetkezmények közigazgatási eljárás keretében kerülnének érvényesítésre.

A **kettős felhasználású termékek** azok a termékek, beleértve a szoftvert és a technológiát is, amelyek polgári és katonai célokra egyaránt felhasználható. Az ilyen termékek kivitele közösségi, behozataluk pedig nemzeti szabályozás alá esik.

- A kettős felhasználású termékek kivitelére, behozatalára és tranzitjára a Tanács 428/2009/EK rendelete *(I. sz. melléklete az érintett áruköröket is tartalmazza)*, valamint a külkereskedelmi engedélyezésük szabályairól a 13/2011. (II.22.) Korm. rendelet tartalmaz rendelkezéseket. Engedélyköteles tevékenységek: kivitel, újra kivitel, EU-n belüli tranzit, harmadik országos behozatal. Engedélyező hatóság az MKEH.
- A kettős felhasználású termékek árukörének kategóriái: 0.) nukleáris anyagok, létesítmények és berendezéseik, 1.) különleges anyagok és kapcsolódó berendezések, 2.) anyagfeldolgozás, 3.) elektronika, 4.) számítógépek, 5.) távközlés és információbiztonság, 6.) szenzorok és lézerek, 7.) navigáció és repülés elektronika, 8.) hajózás, 9.) légtér és hajtórendszerek.
- Az e tárgykört érintő felderítési problémák és az engedély nélküli behozattal kapcsolatos Btk-beli tényállás megegyezik a haditechnikai termékeknél leírtakkal.

3.2.1.11. A Repülőtér rendjének, vagy a Határátkelőhely rendjének megsértése esetén végrehajtott rendészeti intézkedések

A Repülőtér rendjében foglaltak megsértésének észlelése esetén: A légi közlekedés biztonságát és védelmét szolgáló szabályok megszegése szabálysértés gyanúja miatt kerül szabálysértési eljárás bevezetésre a 2012. évi II. törvény 228.§. (2). bek. alapján: *„Aki a repülőtér rendeltetésszerű használatával és üzemben tartásával kapcsolatos szabályokat megszegi, szabálysértést követ el”.*

A Határátkelőhely rendjében foglaltak megsértésének észlelése esetén: Határrendészeti szabálysértés gyanúja miatt kerül szabálysértési eljárás bevezetésre a 2012. évi II. törvény 205.§ (1). bek. b.) pont alapján: *„Aki az államhatár rendjével és őrzésével vagy a határforgalom ellenőrzésével összefüggő tiltó vagy korlátozó rendelkezést megszegi szabálysértést követ el.”*

- Mindkét szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik, azonban a pénzügyőrök bármely szolgálati helyen észlelhetik a szabálysértés és ilyenkor intézkedésre kötelezettek.
- Tipikus elkövetési magatartás az, amikor az ún. „visitor” kártyával ellátott munkavállaló a tranzitterületen kötelezően előírt állandó kártyás kísérő nélkül folytat munkavégzést, illetve repülőtéri munkavállalói kártya nélküli, vagy a nem megfelelő kártyával tartózkodás a nem nyilvános és üzemi területeken.
- A szabálysértési eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Repülőtéri Rendőr Igazgatóság által alkalmazott szankció általában az ilyen jellegű szabálysértések esetén a helyszíni bírság kiszabása, amely többnyire közös akciók keretében kerülnek kiszabásra, illetve a pénzügyőrök, vagy rendőrök önálló észlelését követően bevezetett eljárások lezárásaként.

3.2.2. A belső határon és egyéb az illetékességi területen végzett ellenőrzések

A belső határokon történő ellenőrzések - azaz tagállami repülőtérrel induló és a 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság illetékességi területére érkező, illetve ilyen céllal utazó személyek - ellenőrzése a „Schengeni vívmányok” érvényesítése mellett történik, azaz az ellenőrzések

célja sosem kapcsolódik a tagállami határ átlépésének tényéhez. A Schengeni határellenőrzési kódex³¹ alapján belső határnak minősülnek a tagállamok belső légi járatainak az indítására és fogadására szolgáló repülőterei. A Schengeni megállapodás értelmében állampolgárságtól függetlenül bárki, bármely ponton átlépheti a belső határokat anélkül, hogy határellenőrzésnek vetné ki magát. A NAV 2. számú Igazgatóságának a belső határövezetben is módja van arra - *indokolt esetben* -, hogy illetékességi területén és hatáskörén belül személyellenőrzéseket végezzen, amennyiben az ilyen ellenőrzés nem a határellenőrzéssel azonos tartalmú.

3.2.2.1 A belső határokon történő ellenőrzés jogcíme

A belső határnak minősülő illetékességi területen végzett ellenőrzések olyan az áruk szabad mozgásának elve alóli kivételek - *korlátozások és tilalmak* - ellenőrzését célzó intézkedések, amelyeket nem gazdasági jellegű megfontolások indokolnak, hanem céljuk más általános jogi tárgyak védelme. Az írott kimentési okok az Európai Közösségekről szóló szerződés 30. cikkelye alapján (*Róma, 1957. március 25.*):

- *közkerölcs, közrend és közbiztonság védelme*
- *emberek, állatok és növények egészségének és életének védelme*
- *művészeti, történelmi, vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme*
- *ipari és kereskedelmi tulajdon védelme*

E korlátozások és tilalmak azonban nem lehetnek az önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei. Ennek megfelelően az ilyen jellegű ellenőrzések mindig célzottan, illetve kockázatelemzési módszerek alkalmazása eredményeként kerülnek végrehajtásra.

A belső határon foganatosított ellenőrzések közül a legnagyobb számban a kábítószer kereskedelem visszaszorítását célzó ellenőrzések a *jellemzőek - mint az emberek életét és egészségét, valamint a közbiztonság védelmét szolgáló intézkedések* -, de a kulturális javak fogalomkörébe tartozó kiviteli engedélyköteles tárgyakra irányuló ellenőrzések is számottevőek a más tagállamokba irányuló belső határövezetnek minősülő indulási oldalakon.

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (*Schengeni határ-ellenőrzési kódex*) létrehozásáról, 2. cikk

Az ellenőrzések során amennyiben az utas birtokából, poggyászából jogszabályba ütköző, vagy közbiztonságra veszély eszköz kerül előtalálásra az Igazgatóság pénzügyőrei eljárnak a NAV hatáskörébe utalt ügyekben, illetve feljelentést tesznek a hatáskörrel bíró hatóság felé az intézkedés alá vont áru és személy visszatartása mellett. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII.9.) Korm. Rendelet 15.§. (2). bekezdése alapján 2012. január 01-től a NAV Repülőtéri Főigazgatósága felügyelete alá tartozó repülőtéri igazgatóságok közösségen belüli forgalmában jelentkező utasok, áruk rendészeti jellegű vizsgálatára mélységi ellenőrzés keretében valósul meg.

A 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság mélységi ellenőrzés keretében különösen az alábbi feladatokat látja el:

- *tagállamok közötti viszonylatban közlekedő, érkező és induló utasok szűrőpróbaszerű ellenőrzése*
- *tagállamok közötti viszonylatban közlekedő, érkező és induló légi járműveken szállított közösségi rendeltetéssel, közösségen belül feladott áruk szűrőpróbaszerű ellenőrzése,*
- *tagállamok közötti viszonylatban közlekedő légi járművek közösségi rendeltetéssel, közösségen belül feladott – a Közöségi Vámkódex szerinti közösségi jelzéssel megkülönböztetett – utas nélküli, úgynevezett „RUSH poggyászok” szűrőpróbaszerű ellenőrzése,*
- *a terminálok utas váróiban várakozó, valamint a tranzit területen tartózkodó, a közösségi tagországok viszonylatában utazó személyek ellenőrzése,*
- *tagállamok közötti viszonylatban közlekedő légi járművek átszálló utasainak szűrőpróbaszerű ellenőrzése.*

Járőregység: a mélységi ellenőrzési tevékenység végrehajtására hatáskörrel rendelkező vámszerv által az azonos ellenőrzési feladatok ellátására a mindenkor hatályos belső rendelkezések alapján együttesen szolgálatba vezényelt kettő vagy több pénzügyőr. A mélységi ellenőrzési tevékenység végrehajtására hatáskörrel rendelkező repülőtéri vámszerv vonatkozásában a mindenkor hatályos belső rendelkezések alapján, a mélységi ellenőrzési feladatok ellátására eseti jelleggel és meghatározott időtartamra szolgálatra kijelölt pénzügyőrök.

Járőrtevékenység: a működési területen végzett rendészeti ellenőrzés egyik formája, melynek során a járőregység meghatározott útvonalon, helyszínen vagy körzetben az adott vámszerv hatáskörébe tartozó ellenőrzési feladatokat lát el.

A mélységi ellenőrzési tevékenység végrehajtására hatáskörrel rendelkező repülőtéri vám-szerv vonatkozásában a járőrtevékenység a tagállamok között közlekedő utasok és áruk szűrőpróbaszerű ellenőrzésére valósul meg³²

A mélységi ellenőrzések a nevesített feladatkörök mellett kiterjednek a repülőtérre érkező, vagy onnan távozó elsősorban külföldi honosságú gépkocsik szűrőpróbaszerű ellenőrzésére is, amely keretében a pénzügyőrök vizsgálják a használat jogcímét, a fedezetként bemutatott okmányokat, a gépjárművek utastereit és az abban elhelyezett poggyászok tartalmát.

A járőregységre vonatkozó NAV működési szabályozó rendelkezéseiből látható, hogy a közösségen belül mozgó és belső határt átlépő utasok ellenőrzése minimálisan két fős járőregységgel hajtandó végre, akik számára meg kell határozni az eseti jelleggel végrehajtandó feladatok irányultságát és időtartamát.

A járőrök eseti jellegű eligazítása adhat arra garanciát, hogy a belső határon végzett ellenőrzések nem kapcsolódnak pusztán a határátlépés tényéhez, hanem jellegük célhoz kötött az EK szerződésben megfogalmazott jogi tárgyak védelme vonatkozásában, valamint szűrőpróbaszerű végrehajtásuk kizárja a generálisan is alkalmazható vámellenőrzés jellegű alkalmazásukat.

A bemutatott és remélhetőleg átmeneti létszámhelyzet a feladatok sokszínűsége tükrében szomorú konklúziót ad, mivel amennyiben mindössze kettő fő kutató állítható szolgálatba a reggel 8 óra és a másnap hajnal 1 óra közötti időszakban, akkor mélységi ellenőrzéseket együttesen csak a köztes időszakban tudnak végrehajtani eltérő munkakezdések esetében. Ez szolgálatonként 7 óra kiesést jelentene a mélységi ellenőrzésekhez fűződő rendészeti célok érvényesíthetősége vonatkozásában, amely kedvezne az elkövetői oldalnak. Ilyen létszámhelyzet mellett jellemző módon két fő kutató együttesen áll szolgálatba, többnyire a délután 1 órai szolgálat kezdéssel, azonban a délelőtti órákban ebben az esetben nincsen kutató a repülőtéren és mélységi ellenőrzések sem valósulnak meg a legtapasztaltabb helyi felderítőket tömörítő pénzügyőrök részéről. Három fős létszám esetén a reggeli órákban szolgálatba álló kutató pénzügyőr egyedül mélységi ellenőrzéseket nem fogantatosíthat - *kivéve ha az egy fő mellé a határ-és vámellenőrzési, illetve más igazgatási feladatokat ellá-*

³² NAV Rendészeti és Központi Ügyeleti Főosztály RKÜF. 422/2012. NAV KH sz. körleveléből

tó pénzügyőrök közül valakit kijelölnek -, hanem a harmadik országokból érkező utasok vámellenőrzését hajtja végre más rendészeti igazgatási jellegű feladatok teljesítése mellett.

3.2.2.2. Kábítószeres, pszichoaktív szerek, pszichotróp anyagok és gyógyszerek vonatkozásában megvalósított jogsértésekkel kapcsolatos rendészeti feladatok

A fenti társadalomra fokozottan veszélyes árukörökkel kapcsolatos visszaéléseket szabályozó jogszabályi rendelkezések tárgyában több hasznos módosítást is elvégzett a jogalkotó 2012 év során. Többek között új fogalomként beemelte a veszélyes pszichoaktív anyagokat a Btk. fogalomrendszerébe az ún. „C listás anyagok” rendszerében, amely a törzsképlet szabályozás előfutáraként hatékonyabbá tette a „designer”³³ drogokkal kapcsolatos olykor kilátástalannak tűnő bűnüldözői munkát. A büntetőjogi, illetve szabálysértési tényállások megvalósulása szempontjából továbbra is irreleváns körülmény az, hogy e tárgykörben összefoglalt anyagok felderítésére a közösség külső, avagy belső határán került sor. Mind a Btk-beli tényállások, mind a szabálysértési tényállások az országba történő behozatali, kiviteli, átviteli és egyéb nevesített magatartások mellett rögzítik a további tényállási elemeket.

Jogi értelemben kábítószeren az alábbi anyagokat értjük: (Btk. 286/A.§. (2). bek.)

- a) az élettanilag-társadalmilag veszélyes 1961. évi New-Yorki Egységes Kábítószer Egyezmény - *kiegészített és módosított* - I. és II. jegyzékében foglalt anyagok (Magyarországon a 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetve),
- b) az 1971. évi bécsi egyezmény mellékleteiben szereplő pszichotróp anyagok (Magyarországon a 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetve),
- c) az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény³⁴ mellékletében meghatározott pszichotróp anyagok.

Jogi értelemben kábítószer prekurzoron kell érteni: (Btk. 286/A.§. (3). bek.)

- a kábítószer-prekurzorokról szóló 273/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 111/2005/EK tanácsi rendelet mellékleteiben szereplő anyagokat,

³³ Azoknak a szintetikus anyagoknak a gyűjtőneve, melyeknek kémiai összetevői eltérnek a klasszikus drogo-kétól. Ismertetőjelük a megbízhatatlanság, a gyors utánpótlás, továbbá az, hogy az egyszer betiltott típusú mindig az előző drog vegyületének kisebb módosításával dobják újra „legálisan” a piacra. Ennek ellensúlyozására hívták létre az ún. „C listás vegyületcsoportokat”.

³⁴ 2005. évi XCV. törvény az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről

Jogi értelemben új pszichoaktív anyagon értjük a (Btk. 286/A.§. (4). bek.):

- az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni,
- különösen a 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet az 1. melléklet C) jegyzékén szereplő anyagokat vagy vegyületcsoportokat kell érteni.

A kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról a 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet tartalmaz rendelkezéseket, azaz:

- *a kábítószerek és pszichotróp anyagok, valamint új pszichoaktív anyagok gyártása, exportja, importja, transzfere, beszerzése, forgalmazása, raktározása, tárolása, tartása, átadása, használata, továbbá kábítószer előállítására alkalmas növények termesztése, kizárólag tevékenységi engedély birtokában folytatható.*
- *prekursorok harmadik országból való importjához, illetve exportjához és tranzitjához az MKEH (Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal) engedélye szükséges.*
- *kábítószerek és pszichotróp anyagok, új pszichoaktív anyagok behozatala, kivitele, tranzitja és transzferje szintén engedélyhez kötött, melyet az EEKH³⁵ állít ki.*

3.2.2.3. A kábítószerekkel, pszichoaktív anyagokkal, pszichotróp anyagokkal és gyógyszerekkel kapcsolatos Btk-beli és szabálysértési tényállások

Btk-beli tényállások:

- Visszaélés kábítószerrel bűncselekmény (Btk. 282-282/C. §),
 - Visszaélés kábítószer-prekuzorral (Btk. 283/A. §),
 - Visszaélés új pszichoaktív anyaggal (Btk. 283/B. §).
- (Hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság mindhárom esetben a rendőrség)*

Szabálysértési tényállások:

- Kábítószer-rendészeti szabálysértés (2012. évi II. törvény 199.§. (1). bek., a hatáskörrel rendelkező szabálysértési hatóság a rendőrség)
- Gyógyszerrendészeti szabálysértés (2012. évi II. törvény 199/A.§. (1). bek., a hatáskörrel rendelkező szabálysértési hatóság a NAV)

³⁵ Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal

A tudományos dolgozat következő részében a pszichotróp anyagok és gyógyszerek témakörét csak érintőlegesen, a kábítószer forgalmával kapcsolatos helyi tapasztalatokat pedig külön fejezetben, bővebben kívánom kifejteni igazodva e veszélyes anyagok társadalomra való veszélyességének súlyához.

3.2.2.4. Kábítószer-rendészeti szabálysértés

A Kábítószer-rendészeti szabálysértés tényállása: Aki...

- a) a kábítószer, vagy a pszichotróp anyagokkal kapcsolatos engedély-, illetve bejelentés-köteles tevékenységek végzésének szabályait, továbbá az ezen anyagokkal kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozó szabályokat megszegi,
- b) kábítószer-prekurzornak minősülő vegyi anyagokkal *(jegyzékben szereplő anyagok)* kapcsolatos engedély-, illetve bejelentés-köteles tevékenységek végzésének szabályait megszegi, szabálysértést követ el.

Amint látható mindkét tényállás úgynevezett kerettörvényi jellegű, amely azt jelenti, hogy külön jogszabályi rendelkezések töltik meg tartalommal. A legfontosabb ilyen releváns jogszabály a már említett 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet, amely előírásaitól eltérő behozatal, kivitel (export) és átvitel az ország területén szabálysértés gyanúját veti fel.

A vonatkozó kormányrendelet 14.§. (1). bekezdése szerint:

„Nem minősül engedélyköteles exportnak, importnak, transzfernek, ha a határ átlépésekor a gyógykezelés alatt álló személy a már ismertetett kábítószer, illetve pszichotróp jegyzékeken található hatóanyagot tartalmazó gyógyszerből (továbbiakban ellenőrzött szer) a határ átlépésekor a gyógykezeléshez szükséges mennyiséget tart birtokában külön jogszabályban meghatározott igazolással³⁶ a birtokában”.

Ellenőrzött szert csak a vonatkozó EüM rendelet mellékletében meghatározott formai követelményeknek megfelelő orvosi igazolás birtokában lehet kivinni, illetve a kiindulási ország illetékes hatóságának az igazolásával lehet behozni az ország területére. Az igazolást az utazó köteles a vámhatóság ellenőrzése során bemutatni.

³⁶ 43/2005. (X. 15.) EüM rendelet a fokozottan ellenőrzött szernek minősülő gyógyszerek orvosi rendelésének, gyógyszerári forgalmazásának, egészségügyi szolgáltatóknál történő felhasználásának, nyilvántartásának és tárolásának rendjéről

Amennyiben az ellenőrzött szerrel kezelés alatt álló személy három napon túli kezelésnek megfelelő mennyiségű és hatóanyagú ellenőrzött gyógyszerrel kívánja átlépni az ország határát, akkor azt csak az EKEH nyilvántartásba vételét is tartalmazó igazolással teheti meg jogszerűen.

E rendelet a különböző jegyzékeken szereplő ellenőrzött szerek kivitelét, illetve behozatalát illetően eltérő szabályokat tartalmaz. Az ún. K3, P3 és P4 jegyzékeken felsorolt ellenőrzött szerek *(főként klb. altató-és nyugtatószerek, szorongást gátlók és a mentális betegségek gyógyszerei)* országból történő kiviteléhez vagy Magyarországra történő behozatalához csak abban az esetben szükséges igazolás, ha a kezelés alatt álló személy 30 napot meghaladó, de legfeljebb 90 napig terjedő időtartamra a kezeléséhez elegendő mennyiségű gyógyszert kíván kivinni vagy behozni.

A bemutatott szabályozással kapcsolatos jogsértések elsősorban olyan külföldi utasok vonatkozásában merültek fel, ahol az egyes főként altató és nyugtató hatású gyógyszerek *(például: Xanax)* a külföldi országokban jóval magasabb áron szerezhetők be. Az ilyen kiviteli irányú szabálysértéseknél általánosságban feltételezhető, hogy az elkövetők a vényköteles ellenőrzött gyógyszerek nagyobb mennyiségének a kiírásához orvosi, vagy kórházi segítőkkel is rendelkeztek.

3.2.2.5. Gyógyszerrendészeti szabálysértés

A gyógyszerrendészeti szabálysértés releváns tényállási elemei: Aki

- a) *engedély nélkül ... forgalomból kivont vagy Magyarországon nem engedélyezett gyógyszert jogosulatlanul forgalomba hoz, vagy indokolatlan mennyiségben tart, Magyarországon orvosi rendelvényre kiadható gyógyszernek minősülő anyagot, készítményt indokolatlan mennyiségben tart,*
- b) *olyan gyógyszert készít vagy olyan gyógyszert hoz forgalomba, amely a vonatkozó jogszabályokban foglaltaknak nem felel meg, szabálysértést követ el.*

A tényállási elemekből világosan látható a jogalkotói akarat, amely a gyógyszernek minősülő anyagok³⁷ vonatkozásában az indokolatlan mennyiségű tartást már szabálysértési ma-

³⁷ 2005. évi XCV. törvény az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról, 1.§. 1. pont

gatatartásként értékeli, amely egyben magában foglalja az országot érintő a behozatali, kiviteli, vagy átszállítási magatartásokat is egyaránt. A fenti tényállás lehetővé teszi nem csak a közösségen kívüli gyógyszerek vonatkozásában indokolt esetben a lefoglalást és szabálysértési eljárás bevezetését, amellyel jobban górcső alá lehet venne az e tárgykör elemeinek mozgását az utasforgalom keretein belül. A „indokolatlan mennyiségű tartás” tényállási elem beemelése, valamint a szabálysértési eljárás lefolytatásának NAV hatáskörébe utalása a közelmúlt jogszabályi változásainak ez egyik eredménye, amely jobban megfelel illegális gyógyszerforgalmazás és gyógyszerhamisítás elleni küzdelem jogpolitikai céljainak.

3.2.3. Egyéb másodlagos jellegű rendészeti tevékenységek

a) adatgyűjtés és kockázatelemzés különféle adatbázisokhoz való hozzáféréssel:

- NAV belső portálon elérhetőek a nemzeti, illetve nemzetközi felderítések adatai
- ügynevezett CIS, AFIS és RIF rendszerekben az uniós vámszervek felderítési adatai
- az Igazgatóság házi nyilvántartásai a korábbi felderítésekről
- utaslisták foglalási adatai (megtekintésre, korlátozott, egyedi adatigénylés alapján)
- menetrend nyilvántartás adatok (ún. FIDS monitor hálózaton)

A kockázatelemzés alapját kizárólag a rendelkezésre álló figyelési rendszer felsorolt adatbázisai adják. Több európai repülőtéren tett szakmai látogatás során tapasztalták a kutató kollégák, hogy óriási hátrányban van a légi utasforgalmi vámszervünk az egyes európai repülőtéri vámszolgálatokhoz képest a tekintetben, hogy nincsen korlátlan lehetőségünk a légi járatok utas listáihoz és azok háttér-adatbázisaihoz való hozzáférésre.

Az ilyen jellegű adatgyűjtés fontos szeletét adná a hatékonyabb kockázatelemzésnek. A napi szintű széleskörű adatgyűjtés lehetősége főként a kutatók által hosszú évek alatt kialakított rendkívül jó munkakapcsolatoknak köszönhető a légi társaságok képviselőivel.

- b) légi utasforgalom ellenőrzésében részt vevő társszervek munkatársainak oktatása együttműködési megállapodások keretében (*Utasbiztonsági Szolgálat, légi társaságok hajózó személyzete, vámdelegációk munkatársainak oktatása*),
- c) légi forgalmat érintő képzést folytató civil szervezetek meghívására oktatás megtartása (*SZÁMALK Zrt-nél, illetve EURÓPA 2000 Közigazgatás, Idegenforgalmi és Informatikai Középiskolában légi utaskísérő képzések során*),

- d) „jelzés” az Alkotmányvédelmi Hivatal felé terrorizmust támogató országok állampolgárai birtokából előtalált gyanús tartalmú okiratok, vagy egyéb gyanús tartalmú feljegyzések esetén, illetve együttműködés leplezett ellenőrzésekben
- e) adatgyűjtés internetes oldalakon az újabb elkövetői módszerek, rejtések felismerése érdekében, valamint a közérdekű információk közzététele igazgatósági szintén,
- f) kapcsolattartás a szakértőkkel és a társszervek munkatársaival, frekvenciált időszakban a helyi ellenőrzések célzottabbá tétele az ellenőrzésekben részt vevők tájékoztatásával, *(kulturális javaknál aukciós időszakok, kábítószerrel nyári fesztiválidőpontok)*
- g) repülőtérre érkező vámdelegációk számára rendészeti tevékenységekkel érintett szolgálati helyek és üzemi területek bemutatása, igény szerint oktatás, bemutatók megtartása
- h) bombariadó, tűzriadó esetén a NAV szolgálati helyeihez tartozó ki és bejáratok biztosítása, az utasközönség mozgásának felfüggesztése, illetve irányítása,
- i) „gyanús por” vizsgálata a forgalmi előtérben, tranzitterületen a polgári védelem munkatársainak levonulását követően (tesztelés kábítószer gyanús anyag kizárása érdekében)
- j) vámellenőrzések végzése a Nemzetközi Posta Kicserélő Központ közösségen kívüli postacsomag-és levélküldemények forgalmában,
- k) egyéb külön utasításra végrehajtott nem kategorizálható egyedi, illetve eseti jellegű rendészeti feladatok.

3.3. Nemzetközi kitekintés más tagállami repülőtér kutató állománya vonatkozásában

Nemzetközi kitekintés és összehasonlítás alapjának a 2. számú mellékletben található Müncheni repülőtérre tett szakmai látogatás úti jelentésének kivonatát ajánlom. A munkalátogatás tapasztalatai szerint a Müncheni éves szinten kb. 27 millió fős légi utasforgalomban az e fejezetben bemutatott rendészeti profilokhoz hasonló feladatok ellátására 45 fő kutató áll rendelkezésre *(úti jelentésben operatív csoportként nevesített állomány)*, amelyből 16 fő a kutyavezetők száma. Ez a budapesti nemzetközi repülőtér kb. 9 millió fős éves utasforgalmához és az 5 fős kutatói létszámához *(amelyből 2 fő kutyavezető)* arányosítva háromszoros felderítő állományt jelent, amely mellett felderítési tevékenységük hatékonyabb és eredményesebb. Jogsértés felderítése esetén az operatív csoport tagjának sem az adatrögzítés, sem a bírság kiszabása nem feladata. Az eljárások egyszerűbbek, gyorsabbak és biztonságosabbak, jogsértés esetén 4 fő pénzügyőr jelenlétében folytatják le az eljárást.

4. FEJEZET

A nemzetközi csempész útvonalak és elkövetési módszerek változásai a kábítószer- rek repülőtéri utasforgalmában

A dolgozat hátra lévő részében a kábítószer-kereskedelem helyi vetületének, megjelenési formáinak bemutatásával kívánok foglalkozni, amely a legtipikusabb helyi profilként az úgynevezett nyelő futárok kiszűrését célzó intézkedésekben és tapasztalatokban nyilvánul meg. Az országban nincsen még egy olyan rendészeti szerv, vagy ellenőrzési pont, amely gyakrabban kapcsolatba kerülne az ilyen típusú elkövetőkkel, ezért a repülőtéri utasforgalomban dolgozó pénzügyőr kutatók csak a saját tapasztalataikra, valamint a nemzetközi vámszervek azonos tárgyú tájékoztatóira támaszkodhatnak. Az elkövetői módszerek és útvonalak ezen a területen is szüntelenül változnak és finomodnak, amely az elkövetők közösségen belüli utaztatásában és a csempész magatartások professzionálisabb leplezésében nyilvánul meg.

Az elkövetők felkészültsége, pszichológiai eszközeik az eljárókkal folytatott interakciókban feladják a leckét a pénzügyőröknek a döntéshozatali folyamatban. A tapasztalatok szerint az egy bizonyos nációhoz tartozó elkövetők egyre gyakrabban alkalmazzák fegyverként azt a vádat a pénzügyőrökkel szemben, hogy a közösségen belüli ellenőrzés célja kizárólag a származásuknak és az ellenőrzést végző rasszista beállítottságának tudható be. Egy-egy ilyen konfliktushelyzet gyakran csak akkor oldódik meg véglegesen, amikor az elkövető szembesül a lebukás tényével, vagy még akkor sem.

Több verbális és írásos jellegű panasz is felmerült az eljárókkal szemben, amelyben diszkriminatív jellegű kiválasztási módszereket jelöltek meg. Ezek a támadások állandósulni látszanak, ráadásul elkerülhetetlen az, hogy egyes jogkövető utasok a velük azonos származású bűnelkövetők miatt a nyelő futárok kiszűrését célzó megállításuk alkalmával alaposan elszámoltatásra kerülnek. Ez részben egy alapos és irányított kikérdezésben, másrészt egy tételes poggyász, illetve ruházatátvizsgálás keretében történik meg.

Az elsődleges mondatok és személyes holmik pénzügyőri értékelését követően derül ki, hogy az utas milyen mélységű további vizsgálatokat indokol, amelynek olykor része az utasnak szegezett CT átvilágításra vonatkozó beleegyező nyilatkozat is.

Az azonos nációhoz tartozók függetlenül attól, hogy egy részük bűnözésből él, más részük sportol, tanul, vagy dolgozik egymással kapcsolatban vannak, az utazásaikkal kapcsolatos tapasztalataik kicserélődnek. Az egyébként jogkövető, hason nációhoz tartozó utasokat a saját szubkultúrájukon belül bűnöző életmódjukat leplező barátaik és ismerőseik tudatosan hergelik véleményem szerint a pénzügyőrök ellen, mindemellett egyre több csali jellegű utas is ellenőrzésre kerül akik 10-15 ezer forintos ide-oda utaztatással belépéskor látványos konfliktusokat generálnak.

Úgy gondolom, hogy amennyiben a NAV következetesen nem tudja megvédeni az ilyen konfliktusokat követően megjelenő elmarasztalást célzó panaszokkal szemben az ellenőrzést lefolytató, illetve bevállaló *(nem mindenki képes kezelni a már ismert és várható támadásokkal, ordibálással járó konfliktushelyzeteket)* pénzügyőröket, az az elkövetők felbátorodását eredményezheti az eljárók elbizonytalanodása esetén.

Az ecsetelt probléma odáig fajult a repülőtéren, hogy egy esetben hivatalos személy elleni erőszak megalapozott gyanúja miatt kellett feljelentést tennie az Igazgatóságnak egy színes bőrű afrikai származású futballista ellen, aki tettelegesen ellenállt az egyébként jogszerűen eljáró kutató pénzügyőr intézkedésének.

Általánosságban elmondható, hogy a 2000-es években tapasztalt és oktatott kábítószer csempész útvonalak és módszerek oly mértékben átalakultak, hogy érdekesebb évente, vagy még rövidebb időszakonként aktualizálni a kábítószerpiacon végbemenő változásokat. A korábban divatos átalakított poggyászok *(dupla fenekű, átalakított húzókaros, varrások melletti visszahajtásoknál preparált, kábítószeres oldattal átitatott ruhákkal pakolt, preparált flakonokat, konzerveket tartalmazó stb.)* eltűnőben vannak Európa repülőtereiről, a vámservek közötti nemzetközi együttműködés és információcsere eredményeként.

A korábban Dél-Amerikából légi úton induló kokainszállító nyelő futárok is alacsonyabb számban próbálkoznak bejutni közvetlen járatokkal Európa nagyvárosaiba, tartva a sok helyen CT átvilágító berendezéssel is felkészült vámservek ellenőrzésétől. Ugyanez a helyzet a heroin útvonalak vonatkozásában is, a nemzetközi tájékoztatók szerint már a balkáni térség nagyobb repülőterein is felkészültek a testen belüli szállítás kiszűrésére.

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren egyik légitársaság sem üzemeltet a kábítószeres előállítás tekintetében magas kockázatú régiók repülőtereire közvetlen járatokat, amely célországok többnyire nagy forgalmú európai, illetve ázsiai régiós repülőtereken való átszállással érhetők el. Az átszálló utasok közül a kábítószer futárok többsége az első tagálami, illetve régiós repülőtéren „lekapcsolásra” kerül, erre utalnak a repülőtéri kutatóink kockázatelemző tevékenységének tapasztalatai is. Rendszeresen fordul elő az, hogy a kutatók a reggeli órákban elektronikus foglalási adatok alapján kiválasztják célzott ellenőrzésre a magas kockázatú országokból átszállással érkező utasokat, majd a járat érkezésekor az utasok kiszállításának megkezdését megelőzően szembesülnek arról - *fedélzeti utaslistát megtekintve* -, hogy a várt utast levették a köztes repülőtéren a helyi hatóság képviselői valamilyen okból kifolyólag.

Ezzel természetesen nem állítom azt, hogy nem jutnak át egyes futárok irányunkba a nagy átszálló repülőtereken keresztül, erre utal egy-egy szép elfogás is az elmúlt években, amikor átalakított poggyászbán, vagy átalakított cipőtalpban kíséreltek meg futárok hazánkba kábítószeret becsempészni.

Nem lehet tehát azt sem állítani, hogy a korábbi útvonalak és módszerek nem alkalmazottak, inkább véleményem szerint altatottak és inkább alternatív útvonalakon keresztül próbálják meg a szervezők a piaci igényeket kielégíteni. Ilyen alternatív útvonal az, amikor a nemzetközi tapasztalatok szerint az elsősorban Dél-Amerikai kokaint termelő országokból a kokaint elsőként Nyugat-Afrika bizonyos országaiba szállatják nagy mennyiségben.

Ezt követően a kábítószeret kisebb tételekben, hajón, kisrepülőgépen és nyelő futárokkal kísérlik meg eljuttatni Európába. Több ilyen régióból érkező nyelő futárt derítettek fel a kutatók az elmúlt évek során, az egyik ilyen frekventált útvonal a *Conakry-Brüsszel-Budapest* volt. Általánosságban elmondható, hogy a lenyelt kapszulák száma 14 és 99 között volt futáronként, 162 gramm és 1113 gramm közötti mennyiségekkel. Az elmúlt négy év időszakát áttekintve (*azaz 2008 év augusztusától 2012 év augusztusáig*) a felderítési tapasztalatok szerint a nyelő futárok nagyobb számban a fapados légi társaságok forgalmában jelentek meg, amelyek foglalási rendszeréből az egyéb szempontok alapján (*pl. jegyvásárlás adatai*) vizsgálatra indokolt utasok előzmény útjai nem láthatóak, a foglalásból csak az következik, hogy az utas valamelyik európai nagyvárosból érkezett. Egy jellemző elkövetői profil azonban világosan kirajzolódik az elkövetések mintázatából.

A fapados légi járatokkal érkező nyelők kivétel nélkül olyan színesbőrű *(afrikai, többnyire nigériai származású)* elkövetők voltak, akik maximum 300 és 1200,-EUR közötti, de többnyire 500,-EUR alatti összegű készpénzzel a zsebükben érkeztek. Ezen futárokat nem várták barátok, vagy ismerősök az utas csarnokban és feladott poggyásszal sem rendelkeztek. Kézi poggyászuk tartalma rendre „szedett-vedett” volt és érkezésük előadott célja turizmus, illetve egy-egy hosszú hétvége volt. Többnyire olyan hotel foglalásokkal igyekeztek bizonyítani „felkészült” turista céljukat, amelyekről már az első ellenőrző telefonból kiderült, hogy nem megerősítettek. Az elsődleges adatellenőrzések keretében felhívott hotelrecepciók munkatársainak felvilágosítása szerint az afrikai származásra utaló névvel regisztrált vendégek rendszerint nem érkeznek meg.

A fiziológiai jelek vizsgálatának tapasztaltakból nem lehet általános érvényű következtést levonni, az elkövetők többnyire nyugodtak és közreműködők voltak. A közreműködő magatartás több esetben csak azt követően vált nyilvánvalóvá, miután az utas szembesült azzal, hogy a származásának tulajdonított kiválasztásának sérelmezése nem bizonytalanítja el az eljárókat. Az elkövetők egy esetet kivéve minden alkalommal beleegyeztek az orvosi és a CT átvilágító vizsgálatba, volt olyan nyelő is, aki még azt követően is tagadta a kapszulákat, miután lemászott röntgenágyról. Az elkövetői beszámolók alapján a nyelőket a szervezők úgy készítik fel, hogy maradjanak mindvégig nyugodtak, mivel a röntgen berendezéssel sem lehet kimutatni a kapszulákat. Volt olyan beszervezett nyelő is, aki debreceni egyetemen hallgatói jogviszonnyal rendelkezett és nyelés céljából utazott Brüsszelbe, megállításkor pedig azt volt a legendája az eljárók kérdéseire, hogy tudományos adatgyűjtés céljából utazott Belgiumba szakdolgozati témájához *(a kutatásának eredményét már nem tudta prezentálni sem papíron, sem a birtokában lévő laptopon)*.

Általánosságban elmondható, hogy a futárok a lenyelt mennyiségű kokain arányában *(162 gramm és 1113 gramm között)* 300,- és 1200,- EUR közötti díjazást kaptak volna a szállítások teljesítéskor, amely döbbenetesen alacsony összeg az életük kockáztatásáért. A bemutatott négy éves időszakban 17 esetben került sor olyan személy testüregre kiterjedő CT vizsgálatára, amely során ún. idegen testekben kíséreltek meg kokaint becsempészni az ország területére nyelés, vagy végbélbe való felhelyezés módszerével. Érdekes adat továbbá, hogy a 17 esetben összesen 784 darab kokain tartalmú idegen test behozatalát kísérelték meg, amely összesen 12.809,9- gramm kokaint jelent 192.148.500,-Ft-ra becsült fekete piaci értékkel *(Igazgatóság által becsült érték kokain vonatkozásában: 15.000,-Ft/gramm)*.

A valós fekete piaci érték azonban a becsléssel kalkulált elkövetési értékhez képes jóval magasabb is lehet, mivel a testüregben beszállított kapszulák minden esetben nagy tisztaságú kokaint tartalmaztak. Az Igazgatóság által lefoglalt kokainról feltehető, hogy behozataluk esetén akár 5-10-szeres hígítást követően jutottak volna el az utcai fogyasztókhoz. Ez alapján a repülőtéren csak testüregben az elmúlt négy év során becsempészni kívánt kokain fekete piaci utcai forgalmi értéke - *ötszörös hígítást alapul véve* - elérheti akár az 1.000.000.000,-Ft-ot is, amely jól mutatja mekkora volumenű üzlet ez az érdekelt elkövetőknek. Alappal feltehető, hogy a felderített közel 13 kg testüregben szállított kokain fogyasztói egységi értéke valamely indító termelő országban (*Dél-Amerika*) nem haladta meg a 2,-USD/gramm, azaz kb. 500,-Ft/gramm értéket (*13 kg-ra vetítve 6.500.000,-Ft-ot*), ezért ha sikeresek lettek volna a szállítások, többszöri hígítást követően az európai utcákon a haszon akár 150-szeres is lehetett volna. Szállítási és más járulékos költségekkel is számolva amennyiben mind a 17 futár esetében 1.000,-EUR költséggel számolunk, akkor 285,-Ft-os árfolyamon a további költség 4.845.000,-Ft, így az ezzel kalkulált összköltség 11.345.000 forint. A várható haszon így még mindig közel 90-szeres a bekerülési értékhez képest, azaz bőven belefér a szervezők számára egy-két futár lekapcsolása a nemzetközi repülőtereken.

A szájon át történő nyeléssel megvalósított testen belüli szállítások esetén egy-egy kapszula súlya maximum 18,2 gramm volt 5,5 cm/2,5 cm-es méretezéssel, a végbélbe felhelyezett kapszulák inkább tojásokra emlékeztettek, amelyek súlya maximum 54 gramm volt 7,5cm/4 cm-es méretekkal. Egy-egy ilyen vámvizsgálat lefolytatásának metodikáját jól bemutatja - *kevés humorral fűszerezve* - egy a 2012 év során lefűlelt nyelő futár vámvizsgálatának a történeti leírása, amely az 1. sz. mellékletben található. A 4. sz. mellékletben találhatóak olyan úgynevezett 3D CT , valamint hagyományos CT röntgen felvételek, amelyek jól mutatják egy-egy nyelő futár testüregre vonatkozásában az orvosi véleményekben csak idegen testként meghatározott kapszulák elhelyezkedését. Meg kell jegyezni azonban, hogy egy-egy ilyen testüregre is kiterjedő vámvizsgálatnál (*a kijelölt kórházában elvégzett CT vizsgálat még a vámvizsgálat része*) az eljáró kutatóknak fokozottan ügyelniük kell az kiszállított utas szökési kísérleteire, fiziológiai tüneteire (*mérgezésre, kapszula szivárgásra utaló körülmény esetén azonnal mentő biztosítása*). Mindezek mellett a toxikológiai intézetben folyamatos felügyelet mellett kísérik figyelemmel a kapszulák távozását, székletürítés közben bilincset alkalmazni nem lehet, illetve értelmetlen. Az eljárást kísérő szagok, olykor emberi gyötrelem gyakran próbára teszi az eljáró kutatók elhivatottságát, ráadásul mindeközben e pénzügyőrök ismeretlen fertőzésveszélyek lehetőségének is ki vannak téve.

A nyelési módszerrel és helyi tapasztalatokkal tipizálható ismertetett elkövetési módszeren túl azonban meg kell jegyezni az alkalmi jellegű, saját célú fogyasztói igények kielégítését célzó elkövetéseket, valamint az egyéb rejtést alkalmazó módszereket. A kereskedelmi tevékenységre utaló jelentős mennyiségű kábítószer általában professzionálisan a rejtésre készített, vagy átalakított poggyászokban érkeztek, illetve átalakított ruházatban, vagy testre ragasztott csomagokban. Az alkalmi fogyasztók, függő kábítószer élvezők jellemző módon kisebb mennyiségű kábítószer tartanak maguknál a legkülönbözőbb rejtéssel, álcázási módszerekkel. Ilyen elkövetők birtokából rendszerint csekély mennyiségű kábítószer³⁸ kerülnek elő, gyakran többféle is egy-egy utas birtokából. A fogyasztók körében nem minden esetben jellemző a professzionális rejtés, a kis tasakok, fiolák, papír-packettek jellemzően a személyes poggyászból (*ruházat közül, tisztálkodási felszerelésből, samponos flakonból, egyéb hétköznapi használati tárgyából*), ruházat zsebeiből, vagy alsó nemükből kerültek elő. A kábítószer behozatala szempontjából magas kockázatúnak tekinthető járatok (*Amszterdam, Eindhoven, Barcelona, illetve zenei fesztiválok utazó közönsége*) feladott poggyászaik ellenőrzésére, illetve a kábítószer birtokló utasok kiszűrésére két fő kutató pénzügyőr kutyavezetőként is bevethető aktív és passzív jelzésre kiképzett³⁹ szolgálattal ebeikkkel. Az aktív kutyával még azt megelőzően is megtartható az ellenőrzés a feladott poggyász tekintetében, mielőtt azt felvenné az utas, amennyiben a kutyavezető elrendeli még az üzemi területen a célzott poggyászok visszatartását az ellenőrzés idejére. A passzív kutya jellemzően az utas jelenlétében alkalmazható, valamint alkalmas postai küldemények, gyűjtőzsákok ellenőrzésére is egyben a jelzési módszer miatt. 2012. január 01-től a NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatóságának illetékességi körébe került a Nemzetközi Posta Kicsérelő Központ postaforgalmi küldeményeinek az ellenőrzési jogköre. A közösségen kívüli küldemények vámellenőrzése többnyire szűrőpróbaszerűen történik meg, kábítószer szempontjából magas kockázatú feladó ország esetén minden esetben tételes vámvizsgálatra kerül sor. Sok szép felderítés született itt is a professzionális rejtéseket (*ruházatba varrás, festmény hátlapjának preparálása, preparált dugattyúban stb.*) felfedő pénzügyőrök leleményességének köszönhetően. A közösségen belül feladott postaforgalmi küldemények szűrőpróbaszerű bontása azonban mélységi ellenőrzés keretében nem végezhető el a címzett jelenléte nélkül, ezért a kereső kutyák gyakran besegítenek a kábítószer szempontjából magas kockázatúnak tekinthető tagállamból érkező postacsomagok ellenőrzésében.

³⁸ 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 23.§. határozza meg a csekély mennyiség elhatárolását

³⁹ aktív jelzés: kaparással, ugatással jelez a kutya a feladott poggyász vonatkozásában
passzív jelzés: leül az utas elé a kutya, az utasnál, vagy kézi poggyászból érzett kábítószer miatt

Amennyiben a kutya jelzése gyanút alapoz meg arra, hogy valamelyik közösségen belül feladott csomagban kábítószer gyanús anyag található, akkor a postaforgalomban szolgáltatót teljesítő pénzügyőrök külön ügyészi jóváhagyás nélkül is jogosultak az érintett csomag bontására és a kábítószer lefoglalására halaszthatatlan eljárási cselekmények keretében. Ezt követően azonban a lefoglalásról és a tényállásról az Ügyészséget értesíteni kell, egyben gondoskodni kell a büntetőeljárás bevezetéséről - *általában ismeretlen tettes ellen megtett feljelentés megtételével* - a nyomozásra illetékes rendőrségi szervhez.

A légi utasforgalomban szolgáltatót teljesítő kutató pénzügyőrök az eddig bemutatott rendészeti tevékenységeik mellett gyakran folytatnak külön utasításra vámellenőrzéseket, szemléket közösségen kívüli feladású postaforgalmi küldemények vonatkozásában. Az ilyen ellenőrzések időszakában szintén csökken, vagy megszűnik a kutatói jelenlét a légi közlekedésben részt vevő induló, vagy utasok forgalmában a terminálokon. A teljesség igénye azonban megköveteli, hogy megemlítssem a 2012. január 01-étől a 2. sz. Repülőtéri Igazgatósághoz csatolt Nemzetközi Posta Kicserélő Központ postacsomag és levélküldemény forgalmában realizált kábítószer felderítéseket. A csatlakozástól számítva a célzott ellenőrzések eredményeként 2012. október 01-ig az Igazgatóság 43 esetben derített fel különféle kábítószer gyanús anyagokat, amely ellenőrzésekben több esetben közreműködtek az Igazgatóság kutatói, többnyire kutyás ellenőrzések végrehajtása keretében.

A bemutatott sokszínű rendészeti igazgatási tevékenység mellett úgy tűnhet az olvasónak, hogy a kutatóknak mindemellett nincsen idejük egymás között egy beszélgetést lefolytatni, vagy étkezés, illetve más ok miatt munkaközi szünetet tartani. Egy minden szempontból hiteles összkép bemutatása céljából azonban meg kell jegyeznem, hogy vannak járatközi szünetek, illetve vannak frekvenciátaltabb időszakok, amikor sok járat érkezik, vagy indul egy időben. Járatközi szünetben - *amennyiben nincsen elrendelt mélységi ellenőrzés az utascsarnokokban, vagy a terminál előtti gépjárműforgalomban* - van lehetőségük a kutatóknak étkezésre, valamint az egyes másodlagos jellegű rendészeti feladatok végrehajtására.

Az alacsony létszám és a tökéletesedő elkövetői módszerek mellett elengedhetetlen a kutatók adatgyűjtési lehetőségeinek szélesítése, valamint önképzésük és kutatásuk a nemzetközi internetes oldalakon közzétett felderített esetek körében, a rejtési módszerek és az újabb kábítószer gyanús anyagok felismerése érdekében. Ez az adatgyűjtő és elemző tevékenység szintén jellemző ismerve a repülőtéri kutató pénzügyőrök speciális szolgálati feladatainak.

5. FEJEZET

Összefoglalás, javaslatok, jövőkép

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk, a folyamatos gazdasági és társadalmi változások, egyértelműen nagy feladatot jelentettek és jelentenek a Nemzeti Adó-és Vámhivatal hivatásos állományú dolgozóinak. Az elődszervezet Vám-és Pénzügyőrség beolvadása a jelen mamutszervezetbe szintén olyan változásokat és követelményeket hozott, amelyeket a felderítő vénával megáldott pénzügyőrök talán nehezebben fogadnak el. Az új, bevétel-orientáltabb szemléletmód miatt a fejlődés fókuszában többnyire az adóági reformok vannak, amely mellett a rendészeti igazgatási szakterületen dolgozó pénzügyőrök olykor mostohagyerekeknek érzik magukat. Ugyanakkor mindannyiunk számára a megváltozott és kibővült feladatok kihívást is jelentenek egyben, amelyeknek meg kell felelnünk.

Mindenhol, így a légi utasforgalomban működő Igazgatóságnál is vannak megoldásra váró, változtatásra szoruló problémák nem csak a rendészeti igazgatási, hanem más igazgatási szakterületen egyaránt. Ezek önmagukban ugyan nem akadályai a működésnek, de a helyi hatékonyabb rendészeti munka működésének véleményem szerint halaszthatatlan feltételei vannak. Néhány változtatással, korrekcióval egyrészt biztonságosabbá és hatékonyabbá lehetne tenni a munkavégzést, valamint ellenőrzöttebbé tenni az utasforgalmat. Úgy gondolom, hogy nem tekinthető túlzásnak az a megállapítás, hogy a rendészeti szakterületen bevezetett eljárások többsége túlzottan időigényes és papírigényes. Sokszori tapasztalást követően bátran kijelenthetem, hogy mire az eljárás alá vont személy mindent aláír, hangvétele megváltozik, esetenként verbálisan agresszívvá válik. Ilyen helyzetekben az utasok felháborodásukat azzal indokolták, hogy például egy-egy karton cigaretta lefoglalása miatt miért kell két fajta eljárást elszenvedniük és két jegyzőkönyv elkészítését kívárniuk, valamint esetenként sérelmezték az elektronikus nyilvántartásba vételt is. Hangsúlyozni kívánom, egyik esetben sem a kilátásba helyezett pénzügyi jellegű szankció miatt csökkent a közreműködési kedv, hiszen a közölt bírságot rendszerint már az első 5-10 percben „letették” volna az utasok a mielőbbi „szabadulásuk” reményében. Megfontolás tárgyává kell tenni véleményem szerint egyes cselekmények szabálysértési tényállásának megváltoztatását, vagy bizonyos feltételek utas általi vállalása esetén megfontolás tárgyává kell tenni bizonyos szabálysértések és vétségek magatartásainak közigazgatási eljárásban való értékelését és szankcionálását. Ez nem csak egy átláthatóbb és egyszerűbb eljárási keretet tenné lehetővé, hanem gyorsabb ügyintézés és papírtakarékosabb munkát is eredményezne.

Az légi utasforgalomban ellenőrzés alá vont utasokkal és elkövetőkkel folytatott interakciók során elkerülhetetlenek a véleménynyilvánítások első sorban az ellenőrzés alá vont személyek irányából. Ezen véleményeket összegezve az általános társadalmi elvárás az, hogy bizonyos társadalomra alacsony veszélyességgel bíró cselekményeket a cselekmény súlyához mérten gyorsan, hatékonyan és megfelelő arányú pénzügyi szankcióval értékeljen a jogalkotó. Bizonyos esetekben egy-egy időigényes eljárás nagyobb kárt okoz az eljárás alá vont személynek, mint amennyi az alap cselekmény össztársadalmi kára. Egy további légi járatról való lemaradás, egy előre kifizetett busz lekésése másik tagállam irányába nagyobb kárral járhat, mint maga az alkalmazott szankció tárgyát képező jogsértő magatartás.

Igaz, hogy csak a közigazgatási eljárásban beszélhetünk az alapelvek keretében a szakszerűség és egyszerűség, valamint a költségtakarékos eljárás elveiről de talán ezek az irányelvek 2012-ben Európa szívében egy regionális válságidőszakban bármilyen hatósági eljárástól joggal elvárhatóak lennének. A költségek csökkenése nem csak a kibocsátott papírban, nyomdafestékben mérendő, hanem az eljárók egy eljárásra fordított idővel arányos munkabérében is. A tisztességes ügyintézéshez való jog ugyan csak a közigazgatási eljárást fémjelező alapelv, de talán nem baj, ha az ügyfél ilyen benyomással távozik a Nemzeti Adó-és Vámhivatal bármelyik szervétől, bármilyen eljárás lefolytatását követően.

A hatósági eljárások zömének gyorsabb és költséghatékonyabb lefolytatását a NAV hatáskörébe tartozó, *első* szabálysértésüket, vagy vétségüket elkövető utasok magatartásának közigazgatási eljárás keretében történő értékelésében és helyi közigazgatási szankcionálásában látom *(mint véleményem szerint a prevenciót és a hatósági eljárásokhoz fűződő társadalmi elvárásokat következetesebben szolgáló eljárásban)*. Az ehhez szükséges törvénymódosítások szükségszerűen érintenék azokat a Btk-beli és szabálysértési tényállásokat is, amelyek vonatkozásában bizonyos feltételek teljesülése esetén a közigazgatási eljárás alkalmazható lenne. Ilyen feltétel lehetne az, hogy az eljárás alá vont személy az elkövetés időpontjától szabálysértés esetén fél évre, illetve vétségi magatartás esetén két évre visszamenően nem állhatna az egyes jogsértések miatt közigazgatási, szabálysértési, illetve büntetőeljárás hatálya alatt. Ilyen szabályozás mellett külön törvényben lenne szükséges meghatározni azon jogsértő magatartások körét, amelyekre a könnyítő feltételek alkalmazhatóak lennének, keretet adva a közigazgatási bírságtételek és egyéb feltételek meghatározásának is egyben - *például a közigazgatási bírság helyszíni befizetésének követelménye* -.

A Btk-ban, illetve a szabálysértési törvényben külön értelmező rendelkezések keretében lehetne hivatkozni azon törvényi helyekre, amelyekben foglalt feltételek teljesülésével lehetővé válna a hátrányosabb eljárások megindítását kizáró rendelkezések alkalmazása. A közigazgatási eljárásban felvett jegyzőkönyv és határozat egyben lehetőséget ad arra, hogy a külön jogszabályban lefektetett és arányos mérvű bírságtételek mellett az utas első - *bagatell jellegű* - megütközése a pénzügyi jellegű szabályokkal gyorsan és hatékonyan kerüljön értékelésre, függetlenül az utas állampolgárságától, amely a pénzügyi szankció érvényesítését is lehetővé teszi helyi szinten. Egy hatékonyabb és gyorsabb eljárás kevesebb időre vonja el a pénzügyőröket az ellenőrzésekkel érintett területekről. Nagyobb számú ellenőrzés több „hasonszörű”, csekély súlyú cselekmény felfedésének a lehetőségét teremti meg, újabb közigazgatási bírságok bevételezésének lehetősége mellett. Úgy gondolom, hogy mindezek mellett már önmagában a szabálysértési, vagy büntetőeljárási nyilvántartásba vétel elmaradásának lehetősége növelné a közigazgatási bírság befizetésének hajlandóságát az eljárás alá vont személyek oldaláról, amelyet a nyilvántartásba vételek kapcsán ügyféli oldalról előadott sérelmek összegezésére alapozok. A közigazgatási eljárás alkalmazása csak az utasok első, illetve bizonyos időintervallumon túli megütközése esetén lenne alkalmazható javaslatom szerint, amely egy külön erre a célra létrehozott adatbázis létrehozásával következetesen lekérdezhető, ellenőrizhető lenne. A megismételt elkövetés során az ügyfélnek már tudnia kell, hogy magatartása már egy súlyosabb, szabálysértési, vagy büntetőjogi tényállás szerint kerül elbírálásra, ahol már nem hivatkozhat arra, hogy nem volt tudomása a pénzügyi, vám, jövedéki, vagy egyéb behozatali és engedélytárgyú szabályokról. A társadalomra alacsony veszéllyel bíró szabálysértési és vétségi ügyek elkövetői a repülőtéri pályafutásom során szinte kivétel nélkül első alkalommal kerültek szembe a vonatkozó pénzügyi szabályokkal függetlenül attól, hogy cselekményük szándékos vagy gondatlan bűnösséggel valósult meg. Úgy gondolom, hogy már önmagában a hatósággal való összeütközés felismerése, a feltartóztatási és közreműködési kényszer ténye az eljárás alá vontak számára elegendő hatást fejtett ki egy újabb jogsértéssel szemben, a visszatartó erő pedig véleményem szerint fokozható a befizetendő bírság tételeinek növelésével. A bűnmegelőzést szolgálná a markánsabb bírságtételek alkalmazásának közismertté válása az utasok körében, egy realizált jogsértéshez kapcsolódó hatósági eljárás - *a közigazgatási eljárást lehetővé tevő feltételek fennállása esetén* - gyorsabban és hatékonyabban kerülne lefolytatásra. A külföldi elkövetők jövedéki termékekre megvalósított szabálysértései során rendszerint csak figyelmeztetést kaptak, amelyet különösebben nem értékelték, miután a jövedéki eljárásban kiszabott 20.000,-Ft jövedéki bírságot megfizették.

Annál inkább nehezményezték a jövedéki termékek vonatkozásában a szabálysértési eljárás alá is vont személyek a „kettős eljárást”, a hosszú időt igénylő papírmunkát és számítógépes adatrögzítést. Gyakran adtak hangot felháborodásuknak az érintettek a sok rendelkezést tartalmazó papírtömeg aláírásakor (*többnyire el sem olvasnák, csak aláírnák*), aránytalanul érezvén az ügyintézés módját és idejét a megengedett felett általában 1-2 karton cigaretta, vagy 1-2 liter alkoholtermék behozatala miatt. Az eljárás alá vont személyek nagy számban érkeznek úgy a repülőtérre, hogy mind a továbbutazásuk módja, mind a továbbutazásuk ideje előre leszervezésre kerül. Ennek megfelelően egy hosszú adminisztrációval járó eljárásban a pénzügyőröknek azt a konfliktust is fel kell oldaniuk, hogy az utas lekési csatlakozását egy másik légi járat, egy megrendelt taxival elérhető vonatindulás, illetve egy előre megfizetett buszjárat, vagy más továbbutazási szolgáltatás vonatkozásában.

A nemzetközi kitekintések arra engednek következtetni, hogy egy-két karton cigarettára megvalósított szabálysértés, vagy alacsony összegű vámteherre elkövetett csempészet jellegű cselekmények mindössze két formanyomtatványon kerülnek rögzítésre és egy ilyen eljárás sem haladta meg a fél órát - *az elkövetők beszámolói szerint* -, amennyiben az utas megértette az eljárók közleményeit (*minden megismert esetben megértették a külföldi eljárók közleményeit és lemondtak fellebbezési jogukról*). Több pénzügyőr is találkozott olyan más tagállami vámszerv által kiállított két lapos nyomtatvánnyal, amely egy-egy vámvizsgálatnál az utas birtokából előkerült. Jellemző módon az egyik formanyomtatványon rögzítette az eljáró vámhatóság képviselője az ellenőrzött személyes adatait, az elkövetett cselekményt, az alkalmazható bírságtételt és eljárást, valamint az utas nyilatkozatát az eljárás elfogadásáról és a büntetés tudomásul vételéről. A másik formanyomtatvány a repülőtéri kollégák tapasztalatai szerint pedig a pénz befizetésének, illetve hatósági átvételének a bizonylata volt, tehát megfeleltethető a nyugtán történő befizetésnek. Amennyiben lehetőséget teremtené a jogalkotó arra, hogy egy maximum kétoldalas formanyomtatvány kitöltése és aláírása (*jegyzőkönyv és ügydöntő határozat is lenne egyben*), valamint egy nyugta aláírását és a bírság befizetését követően az „első alkalmas jogsértő” távozzon egyéb érdekei sérülése nélkül, akkor annak csak pozitív hozományai lennének, mind a bevételi oldal érvényesülése, mind a bűnmegelőzési célok szem előtt tartása szempontjából. Mindezek mellett további technikai jellegű feladatoktól is mentesülhetnének a NAV munkatársai, amennyiben a közigazgatási eljárás lefolytatásával párhuzamosan az ügyfél vámkezelési indítványát is előterjeszthetné vámjegyen, a közösségen kívüli áruk vámjogi sorsának rendezése érdekében - *akár az ismert, gyártói csomagolású jövedéki termékek vonatkozásában is* -.

Így a közigazgatási bírság befizetése mellett kiadott és vámigazgatási eljárás lefolytatásával belföldiesített árukat nem kell tovább raktározni, szállítani, illetve elkobzás esetén árverésre bocsátani (*jövedéki termékeket megsemmisíteni*), amely sok további járulékos költségtől mentesítheti a NAV eljáró igazgatóságait. Úgy gondolom, hogy egy gyors és egyéb hátrányokat nem hordozó helyi eljárás kilátásba helyezésével a fizetendő és helyi szintén érvényesíthető bírság tételek akár növelhetők is lennének az okozott költségvetési bevételkiesés arányának megfelelően. Az ügyfelek többsége nem a fizetendő bírság tétele miatt kerül konfliktusba az eljárókkal, hanem az eljárás módja, időigénye és több esetben az elektronikus nyilvántartásba vételtől való félelem miatt. A szabálysértési nyilvántartásba vételt, azaz az elektronikus robotzsaru rendszerben történő rögzítést a magyar elkövetők kifogásolták rendszerint, olyan félelmek megfogalmazása mellett, hogy egy behozatali szabály nem tudása miatti jogsértés miatt egzisztenciális háttérük, vagy más féltett jogviszonyuk esetlegesen veszélybe kerül.

A megelőzés gondolata a büntetőjogban közel két évezredes múltra tekint vissza. Erre utal a római jogból ismert formula is: *„a büntetés nemcsak a bűncselekmény megtorlását szolgálja, de azt is, hogy ne kövessék el (azt)”*.⁴⁰ Úgy gondolom, hogy a felvetett változtatások a megelőzést jobban szolgálnák, mint a jelen végrehajtási gyakorlat. Az eljárás alá vont személyek amennyiben valóban tájékozódás hiánya miatt, vagy első megtévedés eredményeként kerültek intézkedés alá, akkor kedvezőbb számukra a bírság befizetésének helyi megtörténte, ha az az egyéb jogkövetkezményektől való mentesüléssel is együtt járhat (*szabálysértési nyilvántartásba vétel, illetve vétségi eljárásnál a büntetőeljárás hatálya alatt állók nyilvántartásába vétele*). Ez mint egyfajta kedvezmény a bírságtételek növelése ellenére is domináns maradna, figyelembe véve az elmúlt évek eljárással érintett személyek viselkedését és nyilatkozatait. A közigazgatási eljárás szabályai szerint lefolytatott eljárások - *a pénzmosás visszaszorítását célzó ellenőrzések kapcsán foganatosított új eljárások tapasztalatai alapján* - gyorsabbak és érthetőbbek az ügyfelek számára és az ilyen módon értékelt ügyek kevesebb időt „rabolnak el” a pénzügyőrök további utasforgalmi ellenőrzésekre fordítható idejéből. Ennek megfelelően egységnyi idő alatt akár több ilyen jellegű ügy is lefolytatható a bevételi követelmények érvényesítése mellett, hiszen amint felszabadulnak az eljárók az aktuális ügy befejezésekor, újabb jogsértések felfedésére nyílik lehetőség aktív felderítői részvétellel, azaz a vámellenőrzések számának növelésével.

⁴⁰ L. A. Seneca: De Ira 1.16: „nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ut ne peccatur”...

Amennyiben az eljárás alá vont személyről a közigazgatási adatbázisból való lekérdezést követően megállapítást nyer, hogy visszatérő elkövető a NAV hatáskörébe utalt pénzügyi jellegű jogsértések bármelyike vonatkozásában, akkor a kiszabandó bírság összegének biztosítása mellett alkalmazni kellene a szabálysértési, illetve a büntetőeljárási szabályokat minden további hátrányos jogkövetkezményükkel együtt. Az ismétlődő elkövetés következményeire az először megtévedt jogsértőt figyelmeztetni kell a közigazgatási eljárás során őt megillető jogok és kötelezettségek közlése mellett. A közigazgatási eljárás szabályainak alkalmazásával kezelném azt a véleményem szerinti joghézagot, amely a kettős felhasználású termékek és haditechnikai termékek vonatkozásában merül fel a nem kereskedelmi forgalomban. Véleményem szerint ellent mond a jogalkotói akaratnak az, hogy jelen szabályozás mellett egy-egy ilyen besorolású közösségen kívüli áru semmilyen korlát alá nem esik. Erre lenne megoldás külön törvény megalkotásának szövegezésében, hogy a kettős felhasználású termékek, valamint a haditechnikai termékek a nem kereskedelmi (turista) forgalomban nem vámkezelhetők. A megalkotandó törvényben kerülhetnének lefektetésre azok a közigazgatási bírság tételek, amelyek a speciális felhasználású tárgyak számához, vagy jellegéhez igazodna. Amennyiben az utas az ilyen jellegű tárgyakkal a piros folyosón jelentkezne belépésre, megvalósulhatna az ilyen eszközök közvetlen vámfelügyelet alá vétele és csak azt követően kerülhetnének vámkezelés mellett kiadásra, ha azokat egy arra illetékes szakértő megvizsgálta. Nem várható el a pénzügyőröktől, hogy minden műszaki eszközhöz és konspirált technikához értsenek, azonban a levezetett és javasolt eljárási rend biztosítaná a jogalkotó általam vélelmezett azon szándékát, hogy egyetlen a társadalomra veszélyes rendeltetésű haditechnikai, vagy kettős felhasználású jellegű termék se kerüljön be ellenőrizetlenül polgári használatra.

A másodlagos rendészeti feladatok körében ismertetésre került az a probléma, hogy bizonyos kockázatelemzést lehetővé, vagy hatékonyabbá tevő adatok, információk csak a légitársaságok foglalási rendszereiben találhatók meg, amelyekhez jogszabályi felhatalmazás hiányában nincs a vámhatóságnak általános és közvetlen hozzáférése. Ezen tevékenység csak a személyes adatok védelméről szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseit betartva végezhető. Személyes adat e törvény 3.§. alapján akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, illetve ha azt a törvény, vagy önkormányzati rendelet elrendeli. A jelenlegi jogszabályi keretek között kockázatelemzésre alkalmas adatok nem kérhetők és nem kezelhetők a repülőtéri kutatók részéről.

A légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 27/A.§. (1). bekezdése rendelkezik arról, hogy a légitársaságok az utasoknak milyen adatait, hogyan kezelheti, illetve arról, hogy a légi fuvarozó köteles kiadni egyedi adatigénylés alapján a vámhatóságnak az azon jellegű adatokat is, amelyek tartalmazzák a kockázatelemzés szempontjából releváns információkat. A vonatkozó jogszabályok alapján azonban nem egyértelmű, hogy az adatigénylésnek konkrét személynek kell lennie, vagy egy teljes járat adatállományára is kiterjedhet. Amennyiben a jogszabályi értelmezés szerint az adatigénylésnek konkrét személyre kell irányulnia, abban az esetben ez a kockázatelemzést kizárja.

A fenti probléma megoldásának előkészítése érdekében a NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatósága megkereséssel élt 2011. év márciusában törvénymódosító kezdeményezési céllal a Repülőtéri Főigazgatóság felé. A módosítási javaslat kiterjedt mind a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény, mind a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény szövegezésére annak érdekében, hogy a kockázatelemzéshez szükséges adatokhoz a légi társaságok közvetlen hozzáférést biztosítsanak a külföldi példákhoz megfelelően a vámhatóságnak. A kívánt cél akkor érhető majd el, ha az elemző értékelő munkához szükséges légiforgalmi adatbázisok elektronikus úton lesznek közvetlenül elérhetőek a kutatók számára szűrő, kereső funkciók alkalmazásával. A módosítások előkészítése reményeim szerint jó úton halad, hiszen korunkban a biztonság, így a közbiztonság fogalma is felértékelődött. A légi forgalomhoz kapcsolódó helyi rendészeti feladatok nagyfokú differenciáltsága mellett a célzottabb ellenőrzések és találati arányok növelése csak professzionális kockázatelemzés és a kutató felderítő munkát támogató háttérmunka különválasztása mellett képzelhető elő el. A kutatók 10-15, akár 20 éves helyi tapasztalatai, megérzései, így az elkövetők non verbális jeleinek felismerési készsége semmilyen más hatékonyság növelést célzó intézkedéssel nem pótolható. Annak érdekében, hogy ez a tapasztalat és tudás minél hosszabb időn keresztül legyen aktívan jelen az utasforgalom ellenőrzésében érdemes megfontolni a tényleges kutató, felderítő munka leválasztását az egy-egy találathoz kapcsolódó adminisztrációs és adatrögzítő munkától. A jogsértések felfedését követő, többnyire irodai jellegű feladatok ellátására olyan pénzügyőrök is alkalmasak lehetnek, akik nem feltétlenül rendelkeznek a „kutatói vénának” megfelelő képességekkel. Az utánpótlás biztosítása rendkívül nehéz a kutatók vonatkozásában, az elmúlt 5 év során a nyugdíjazások és áthelyezések miatt 15 főről 5 főre csökkent az állomány. A megfelelő képességű és hozzáállású kollégák kiválasztása a pályakezdő állományból olykor csak évek elteltével mutatja meg, hogy a kiválasztás elérte-e a hozzá fűzött reményeket.

A tudás és tapasztalat átadása nem várható pusztán az oktatásokon és konferenciákon való részvételtől, a gyakorlatban az idősebb kollégáktól ellesett rutin és taktika semmi mással nem pótolható. A gyakorlati munka mellett a napjainkban gyorsabban változó jogszabályi környezet ismerete, illetve az egy-egy felderítéshez szükségszerűen kapcsolódó okmányok, jegyzőkönyvek és adatrögzítések tudása szintén elengedhetetlen ezen a területen, az utánpótlásra alkalmasnak ítélt kollégákat azonban itt próbálnám ki először. A nyilvántartások kezelésének és az okmányalapú igazgatási munkának a megtanulása néhány hónap alatt megvalósítható, amely segítő háttérrel adhat a tapasztalt kutatók utasforgalmi felderítéseéhez kapcsolódó adminisztrációs feladatainak, azaz az irodai teendők vonatkozásában. Az ilyen módon foglalkoztatott és betanított kollégák azokban az időszakokban, amikor éppen nem hajtanak végre egy-egy felfedett jogsértéshez kapcsolódóan adminisztrációs és elektronikus adatrögzítő feladatokat, a tapasztalt kollégák felügyeletében közös ellenőrzések során sajátítanak el azt a gyakorlati tudást és rutint, amely máshogyan nem megszerezhető. A kormányzati kommunikációból előrevetíthető, hogy a közigazgatásban létszámbővítés nem várható, ezért a helyi rendészeti tevékenység hatékonyabbá tétele érdekében az eljárások egyszerűsítése és gyorsítása mellett át kell tekinteni a helyi, illetve regionális más igazgatási ágazatokban dolgozó kollégák leterheltségét. Ez adott esetben megfelelő tudású és tapasztalatú kollégák átcsoportosítását tenné lehetővé, amely az utasforgalmat érintő ellenőrzések számának növelését és több szolgálati hely lefedését is lehetővé tenné. Ez jobban szolgálná a rendészeti munkához fűzött általános elvárásokat, azaz a bűnözéssel fertőzött területek feltérképezéséhez, a bűnözés visszaszorításához és a bűnmegelőzéshez fűzött összetársadalmi igényeket. A kutatók utasforgalmi jelenlétének fokozásából egyenesen következik az ellenőrzések számának növekedése is, amelytől a pénzbírság jellegű bevételek növekedése is várható, amely egyben a NAV bevétel-orientált politikájának is jobban megfelel.

„Az olyan nagy szervezeti komplexumokban, mint a rendészeti igazgatás az előrelátó irányítás akkor is kötelező, ha sem modernizáció, sem reform nincs napirenden, avagy az óhajtott változásoknak nem adottak a feltételei. A fejlett polgári társadalom rendészetével szemben szüntelen követelmény a korszerűsítés, de legalább a működőképesség megőrzése.”⁴¹

⁴¹ Prof. Dr. Finszter Géza: „A rendészetelmélet alapkérdései” című 2011 évi kutatási jelentése, 40.o. (Belügyminisztérium, Belügyi Tudományos Tanács honlapja: <http://www.bm-tt.hu/rendtudtar.html>)

IRODALOMJEGYZÉK

I. Nyomtatott irodalom

JONES ALONZO TRÉVIER: A polgári kormányzat és a vallás, *(Kiadó: Inter-Euro Publishing Magyar Alapítvány, 1994.)*

PATYI ANDRÁS – VARGA ZS. ANDRÁS: Általános Közigazgatási Jog. *(Dialog Campus kiadó 2010.)*

DR. BALLA ZOLTÁN: A rendészet fogalmának tisztázásához. *(Magyar Közigazgatás 2000/1. sz.)*

FINSZTER GÉZA: A rendészet elmélete. *(KJK-Kerszöv. Budapest, 2003.)*

FINSZTER GÉZA: A rendészeti szervek működésének jogi alapjai. Bp., RTF (2008 a.)

DR. CHRISTIAN LÁSZLÓ: Alternatív Rendészet (*Phd. Disszertáció, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog-és Államtudományi Kar, Doktori Iskola, 2010.)*

DR. KATONA GÉZA: A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása *(4. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához 2008.)*

LUCIUS ANNAEUS SENECA: (Kr.e. 4 - Kr.u. 65) De Ira *(azaz: A haragról)*

II. Internet alapú források

DUNAVÖLGYI SZILVESZTER: Rendészet - rendvédelem a magyar jogalkotásban. „A rendészettel kapcsolatos rendszerelméleti fogalmak tisztázása” c. kutatás része, 2011. című „PDF” dokumentum a Belügyminisztérium, Belügyi Tudományos Tanács honlapjáról. Internetes cím: <http://www.bm-tt.hu/rendtudtar.html>.

PROF. DR. FINSZTER GÉZA: „A rendészetelmélet alapkérdései” című 2011 évi kutatási jelentése. Belügyminisztérium, Belügyi Tudományos Tanács honlapjáról. *Internetes cím: <http://www.bm-tt.hu/rendtudtar.html>*

GÁSPÁR JÁNOS: 75 éves a magyar légitörvénykezés című cikkéből (1995), A Magyar Közlekedési Közművelődési Alapítvány oldaláról. *Internetes cím: <http://mkka.hu/historia/egyebkozlekedes/legikozlekedes>*

Nemzeti Légügyi Stratégia: HM Tervezési és Koordinációs Főosztály Légügyi Osztály, 2011. június 01. *Internetes cím: http://www.soaringhungary.hu/e107_files/downloads/nemzeti_lgyyi_stratgia.pdf*

III. Jogszabályi források

Szerződés az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról (Róma, 1957. március 25.)

2913/92/EGK (1992. október 12.) európai tanácsi rendelet a Közösségi Vámkódex létrehozásáról

273/2004/EK (2004. február 11.) európai parlamenti és tanácsi rendelet a kábítószer prekursorokról

111/2005/EK (2004. december 22.) európai tanácsi rendelet a kábítószer-prekursoroknak a Közösség és harmadik országok közötti kereskedelme nyomon követésére vonatkozó szabályok megállapításáról

1889/2005/EK (2005. október 26.) európai parlamenti és tanácsi rendelet a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről

1236/2005/EK (2005. június 27.) európai tanácsi rendelet az egyes a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről

562/2006/EK (2006. március 15.) európai parlamenti és tanácsi rendelet a személyek határ-átlépésére irányadó szabályok közösségi kódexéről (*Schengeni határ-ellenőrzési kódex*)

428/2009/EK (2009. május 05.) európai tanácsi rendelet a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységre és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról

1186/2009/EK (2009. november 16.) európai tanácsi rendelet a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról

A Tanács 93/7/EGK irányelve (1993. március 15.) a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

1979. évi 5. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról

1995. évi XCVII. törvény a légi közlekedésről

2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről

2003. évi XXXII. törvény a Washingtonban, 1973. március 3. napján elfogadott, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről

2003. évi CXXVI. törvény a közösségi vámjog végrehajtásáról

2003. évi CXXVII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól

2007. évi XLVIII. törvény a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
2005. évi XCV. törvény az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról
2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó-és Vámhivatalról
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 175/2003. (X.28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről
- 273/2010 (XII.9.) Korm. rendelet a Nemzeti Adó-és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről
- 13/2011. (II.22.) Korm. rendelet a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről
- 160/2011. (VIII.18.) Korm. rendelet a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről, valamint a vállalkozások tanúsításáról
- 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról
- 43/2005. (X. 15.) EüM rendelet a fokozottan ellenőrzött szernek minősülő gyógyszerek orvosi rendelésének, gyógyszerári forgalmazásának, egészségügyi szolgáltatóknál történő felhasználásának, nyilvántartásának és tárolásának rendjéről

1. számú melléklet

Kutatók kontra nyelő

(újságcikk tervezet a NAV Pénzügyőr című lapjába)

„2012. július 18., szerda este, Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér. A fapados közösségen belüli légi járatok közül négy-öt egy időben érkezik, a fogadó terminál képe a további járatok utas- közönségével együtt legjobban egy zsúfolt buszpályaudvarra emlékeztet. Több ezer utas szeretné mielőbb elhagyni a vámterületet, amely közben a zöld folyosón szolgálatot teljesítő pénzügyőrök komoly szakmai felkészültséget igénylő kérdéseket kapnak, így például: miért nincsen elegendő poggyászkocsi, hol van a taxi, merre van a WC, avagy hol lehet kimenni (amelyet többnyire egy kb. fél méteres EXIT felirat mellett kérdeznek meg). Az utasok tájékoztatása nagy türelemmel történik az utasforgalmi részleg munkatársai és a kutató pénzügyőrök részéről, még akkor is, ha az egyenruha és a fegyver látványa mellett is néha hordárnak nézik a kollégákat. A repteres kollégák az uniós belül utazó utasok szűrőpróbaszerű megállítása során azt is el kell magyarázzák az olykor köszönetre és válaszáadásra is rest, megállíthatatlanul szabad uniós állampolgároknak, hogy az ellenőrzés nem unszimpatia alapján, hanem jogszabályi felhatalmazás keretében történik.

Este 8 óra körül egy több száz fős utas oszlopban igyekszik elhagyni a vámterületet egy maga mögött húzott kézi poggyással egy színes bőrű versenyző, aki fesztiválra érkező fiatalok folyamatban lévő tételes vizsgálatai mellett kerül kiválasztásra a távozni igyekező tömegeből. Csinos, tapasztalt pénzügyőr zászlós kolléganő angolul sújtja az első kérdéseket, amelyből kiderül az utas állampolgársága, utazásának időtartama és az utas által előadott célja. Az utas természetesen bórszínének tulajdonítja az ellenőrzés tényét, a vele párhuzamosan más asztalnál történő, más bórszínű utasok vizsgálatai elkerülik a figyelmét. Az utas az első kérdések és válaszok elhangzása alatt ingerült, hangot ad felháborodottságának a bórszínének tulajdonított kiválasztása miatt, majd ahogy észleli, hogy két további pénzügyőr is van a közvetlen közelében valamelyest mérsékeli háborgását.

Az egyik közelében álló pénzügyőr is odalép az utashoz és további kérdéseket tesz fel neki többek között arról, hogy került-e kapcsolatba utazása során kábítószerrel. Az utas nem érti, hogy debreceni diákként miért kap ilyen kérdéseket, hiszen csak anyagot ment gyűjteni egy tudományos informatikai témájú munkájához három napra Brüsszelbe. Az utas nem érti, hogy miért tesznek fel egy-egy kérdést többször és miért bámulnak a vámosok mereven

a képébe és miért nézik a kezét, vagy miért figyelik a nyakát és minden mozdulatát. Az utas nem érti, hogy miért vizsgálják meg többen a poggyászából kikapolt személyes holmikat, névjegykártyákat, noteszt, telefonokat és miért kérdezgetik fárasztó módon mindenről már több mint fél órája, amely során az ingerült hangnemből visszavesz és közreműködővé válik. Az utas már-már beletörődik a vissza-vissza térő, számára érdektelennek tűnő kérdésekbe, rezignáltnan válaszolgat. Egyszer csak az egyik pénzügyőr megkérdezi tőle, hogy vannak-e kábítószerrel töltött kapszulák a gyomrában, illetve nyelt-e kapszulákat Brüsszelben. A tagadó válasz során tanúsított előadás nem győzi meg a pénzügyőröket. A kérdésre miszerint beleegyeznek-e versenyzőnk az ellenőrző CT vizsgálatba, utasunk meglepődés nélkül igennel felel. Az utas elkülönítését követően az előkészítő papírmunka során versenyzőnk arról kezdi kérdezgeti a pénzügyőröket, hogy van-e valami veszélye a CT-nek és nincs-e valamilyen más opció, más vizsgálat amivel a röntgent elkerülhetné, mert fél tőle.

A papírok készítése közben az utas izgatottabbá válik, nem tud egy helyben sokáig megülni, többször felszólítják a pénzügyőrök, hogy maradjon a számára kijelölt szolgálati helységben és ne nyitogassa ki annak ajtaját, ha további kérdései vannak azokat még felteheti útközben a kórház felé. Versenyzőnk jól megtermett izmos férfi ember - 100 kg körüli -, ezért a kutató kollégák az utasforgalmi részleg egyik munkatársát is megkérlik a kiszállítás biztosítására, amellyel három férfi és egy nő eljáró pénzügyőr kíséri ki az utast a kórházba szolgálati kisbusszal. A figyelem feszült, az utas közreműködő viselkedést mutat, azonban kísérése kockázatos a repülőtéri folyosókon és tereken át az autóig, ha az eljárók gyanúja megalapozottnak bizonyul. Az utas kísérése, autóba ültetése és utaztatása rutinszerű alakzatban történik egészen a kórház CT asztaláig. Az utazás alatt versenyzőnk nyugodt, csöndben van, a mellette ülő pénzügyőr csak imádkozni hallja. Kérdések nincsenek, a vámvizsgálat részeként a kórházig ingyenes városnézés is biztosított. A CT asztalon az utas beletörődve mustrálgatja a berendezést, a pénzügyőrök a két kijáratot biztosítják, egyikük pedig a röntgen orvos mellett figyeli a monitort, miközben a csillagkapu sugarai feltárják utasunk belső világát. Az utas a vizsgálat közben nyugodtan fekszik, a röntgen orvos pedig pár perc elteltével annyit mond: ez tele van. Ezt követően a pénzügyőrökre inkább jellemző az izgatott lelki állapot mint az átvilágított versenyzőre, aki értetlen arccal fogadja el a bilincs kattánását. Miután az orvos leírja a vizsgálat eredményét - azaz 50 idegen test a béltraktusban - a pénzügyőrök lebilincselő hangulatban szállítják át idegen test nyelönket az arra kijelölt kórház Toxikológiai Osztályára.

A Toxikológia ügyeletes orvosa - médiából jól ismert toxikológiai szaktekintély - nagy szeretettel fogadja új ügyfelüket és gumikesztyű csattanását követően manuálisan is meggyőződik arról, hogy a kapszulák merre járnak. A vizsgálatból kiderül, hogy néhány kapszula már az út végén jár, ezért fél percet ad versenyzőnknek arra, hogy legalább egy kis katonát a napvilágra hozzon, ellenkező esetben kilátásba helyezi manuális eltávolítást. Utasunk készségesen teljesítette az orvos kérését, amely eredményeként egy vödörben koppant az első igazság néhány másodperc elteltével. Tesztelést követően már elmondható, az idegen testek kokaint tartalmaznak. Az elsődleges orvosi vizsgálatokat követően nyelőnket egy kórterembe kísérik a pénzügyőrök, ahol megkezdí a kb. 4 liter bélmosó koktél jóízű fogyasztását. A hatás nem marad el, géppuska ropogást megszégyenítő módon érkezik kb. fél óra elteltével a további 14 kapszula a kórház által biztosított vödörbetétes tojószekben. Versenyzőnk nagy precizitással tisztogatja le szüleményeit a pénzügyőrök folyamatos figyelve mellett, hajnal három óráig 7-8 trónhasználat után mind az 50 kapszula elővarázsolásra kerül.

Miközben utasunk visszafoghatatlan tolófájások segítségével több részletben világra hozza a több száz halálos adagot rejtő csemetéit, pénzügyőreink a közeli éjjel-nappali bolt a'la carte kínálatát fogyasszák - azaz chips, ropi és kóla - felejthetetlen szag és hanghatások kíséretében. Mind az 50 kapszula világra hozatalát követően a megfáradt nyelő versenyzőnk jól megérdemelten pihen hozzábilincselve az ágyhoz és várja a kontroll CT vizsgálatot, az ingyenes bélpucoló koktélok elfogyását követően további folyadékigénye furcsa mód nincsen. A pénzügyőrök - miközben várják a nyomozásra illetékes rendőr kollégákat - elkészítik a feljelentést, lemérí a kapszulákat amelyek súlya összesen 561 gramm és rögzítik fényképekkel, illetve videofelvételekkel is a bűnjeleket.

Fél négykor az ügyeletes rendőr nyomozók átveszik a szülés utáni rekreációt élvező elkövetőt és az 50 darab kapszulát kb. 8 millió forint becsült értékben - az utcai hígított kereskedelmi érték akár 30 millió forint is lehet - amelyből az utas csak annyit vesz észre, hogy más színű bilincs kerül a kezére és a fekete pólós „barátai” - azaz a pénzügyőr kutatók - helyett más, civil ruhás emberek - azaz a rendőr nyomozók - élvezik a társaságát.”

Készült: 2012. augusztus 02-án, a NAV Pénzügyőr lapjába tervezett újságcikknek

Írta: Navratil László pénzügyőr törzsszáslós (NAV 2. sz. Repülőtéri Igazgatósága kutatója)

2. számú melléklet

Úti jelentés kivonat a Customs 2013 program keretében a német vámigazgatás müncheni igazgatóságának repülőtéri parancsnokságán tett szakmai látogatás tapasztalatairól

„A munkalátogatást 2012. október 9-én 8.00 órakor a német vámigazgatás müncheni igazgatóság reptéri parancsnokságának vezetője nyitotta. Rövid köszöntés után ismertetette a német vámigazgatás felépítését. A Pénzügyminisztérium 3-as részlege foglalkozik a vámpolitikával. A minisztérium alatt elhelyezkedő regionális igazgatóságokon belül működnek a fővámhivatalok és a nyomozóhivatalok. Jelenleg 49 fővámhivatal működik közel 60 járőr-csoporttal. A fővámhivatalok vezetői nem hivatásos állományú pénzügyőrök, a pozíció betöltése egyetemi végzettséghez van kötve, a vezető inkább menedzsment feladatokat lát el, vámszakmait kevésbé. A müncheni fővámhivatalon belül a C részleg felelős a vámellenőrzésekért. A részleg létszáma jelenleg 240 fő, melyből a müncheni repülőtéren működő operatív csoportot 45 fő alkotja. Az operatív csoportot a röntgenalcsoport, az „apron” alcsoport, a civil ruhás alcsoport, a kutyás alcsoport és a teherforgalmi alcsoport alkotja.”

„A helyszínbejárás első állomása az „apron” alcsoport hivatala volt. Munkájuk a gépek személyzetének vámellenőrzés alá vonása, illetve a magángépek vámellenőrzése. A látogatás túlnyomó részében a civil ruhás alcsoport munkáját figyelhettük meg. Tagjai a repülőtér egész területén jogosultak eljárni, civil ruházatukon fegyvert viselnek, és mind csomagfeladásra, illetve beszálló kártya kiváltásra nyilvános utas csarnokban, mind a tranzitterületen végeznek ellenőrzéseket. Az operatív csoporton kívül a müncheni 2 terminál hivatalában 22 egyenruhás pénzügyőr teljesít szolgálatot. A hivatal technikai felszereltsége kimagasló. Az álló munkavégzésre tekintettel gerinckímélő, izületvédő gumiszőnyeget helyeztek el a hivatal bejárata mellett. A vámvizsgálathoz a liftes csomagvizsgáló pultok mellett, több méretben áll gumikesztyű rendelkezésre, a falakon a vizsgálati pult mögött kéztörlő található a falon.”

„A készpénzellenőrzés a müncheni repülőtéren nem prioritás, a gyakorlatuk ismertetése - amellett, hogy az adminisztrációs leterheltség nem akkora, mint a hazai gyakorlatban - újdonsággal nem szolgált. A papír alapú készpénzbejelentéseket összegyűjtik, és postai úton továbbítják Hannoverbe, ahol egy adatrögzítő és feldolgozó központ működik. Az adatokat ebben a központban rögzítik egy központi adatbázisba azért, hogy a végpontokon, és a já-

rőrként szolgálatot teljesítő állomány adminisztrációs leterheltségét csökkentsék. A központi rendszerből - in-Zoll – az adatok jogosultsági szinttől függően kérdezhetőek le. Ebben a rendszerben ... minden jogsértés adata megtalálható; a jegyzőkönyvek és a határozatok is ebből a rendszerből generálódnak a jogsértés típusától függően. A felület igen felhasználóbarát: az eljáró pénzügyőr kiválasztja a jogsértés típusát, mely alapján a rendszer lépésről-lépésre vezeti végig a felhasználót az eljárás lefolytatásához szükséges dokumentumok elkészítésén. Az eljáró pénzügyőrnek sem az adatrögzítés, sem a bírság kiszabása nem feladata. A bírság kiszabásáról szóló határozatot és a bírság megállapítását az ügyességgel egyeztető illetékes hivatal végzi. Jogsértés esetén 4 fő pénzügyőr jelenlétében folytatják le az eljárást. Példaértékű a jövedéki termékekkel (cigaretta, alkohol) kapcsolatos felderítések adminisztrációja. Az eljárás lefolytatása 20 percet vesz igénybe, mely során a többitől eltérő gyakorlatot követve egy önindigós nyomtatványon kiszabják, és a helyszínen bevételezik a bírságot.”

„A kockázatelemzési gyakorlat a müncheni repülőtéren igen sajátos és rendkívül hatékony. Az „ad-hoc” jellegű kockázatelemző csoport a 45 fős operatív csoport minden egyes alcsoportjából egy-egy munkatárs delegálásával üléseik havi rendszerességgel. Az üléseken részletesen megvitatják az alcsoportok által tapasztaltakat, melyből egy fő, aki az „ad-hoc” csoport vezetésével meg van bízva, kidolgozza az abban a hónapban alkalmazandó kockázati profilokat (pl.: mely járatokat, milyen típusú árukat szükséges megnézni). Ezeket rögzíti egy helyileg kifejlesztett és helyben használandó adatbázisba. A csoport tagjainak tapasztalatain kívül, ez az egy fő a központi kockázatelemzési hivatal (ZORA) által közzétett adatokat is figyeli, és beépíti a havi kockázati profilokba. A kockázatelemzési tevékenység során a hazai gyakorlathoz hasonlóan náluk is problémaként jelentkezik, hogy a légitársaságokat nem kötelezi jogszabály az utas lista előzetes rendelkezésre bocsátására.”

„A müncheni repülőtéren dolgozó kollégáknak kiváló, aktív személyes kapcsolatrendszere van más vámigazgatásokkal. Az információ megosztása telefon és fax útján történik. Amennyiben az általuk rendelkezésre bocsátott információ kapcsán az értesített vámhatóság felderítést realizál, az eset a német vámigazgatás felderítési statisztikájában eredményes felderítésként jelenik meg.”

„Az operatív csoportnak a handling céggel is kiváló a kapcsolata. A röntgenkezelő kolléga az érkező járatokat napi szinten priorálja, és a kiválasztott járatok poggyászáinak átvilágí-

tásáról fax útján a járat érkezését megelőzően fél órával értesítést küld a handling cégnek. Az érkező járatok esetén a csomagosztályozó két végében lévő poggyászszalagokon, valamint a tranzitjáratok poggyászszalagján is található egy-egy röntgenberendezés. Mielőtt a csomag a poggyásztérbe ér, és a vámhatóság küldött értesítést a handling cégnek a járat érkezését megelőzően, a csomagrafordítók a kért poggyászokat a röntgenes vámvizsgálathoz pakolják.”

„A 45 fős operatív csoport alcsoportjainak igen nagy önállóságot biztosít a müncheni repülőtéri igazgatóság vezetése, tekintettel arra, hogy minden alkalmazott tisztában van a ténnyel, hogy a német kormány a felderítési hatékonyságuk függvényében finanszírozza a csoport humán- és technikai erőforrás igényét. Minden alcsoport saját maga készíti a szolgálatbeosztását. Extrém példaként említendő, hogy a teherforgalmi alcsoportban dolgozó 5 fő, alkalmanként egyszerre teljesít szolgálatot és a kockázatelemzés alapján kiválasztott járat postacsomagjainak 100%-át vámellenőrzés alá vonja. Az ilyen ellenőrzéseket követő napokon a teherforgalmi alcsoportból egy fő sem teljesít szolgálatot.”

„Megállapítást nyert, hogy a megfelelő humánerőforrás és technikai felszereltség, a munkafolyamatok hatékony megszervezését eredményezi. Felderítési tevékenységük eredményes, a pénzügyőrök motiváltsága folyamatos.”

Az úti jelentésben a fenti kivonatok mellett javaslat került megfogalmazásra a NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatóság folyamatos létszámhiányának pótlására, valamint technikai felszereltségének javítására - például vámvizsgálat során használandó gumikesztyű ellátás javítására, izületkímélő gumiszőnyegek beszerzésére-.

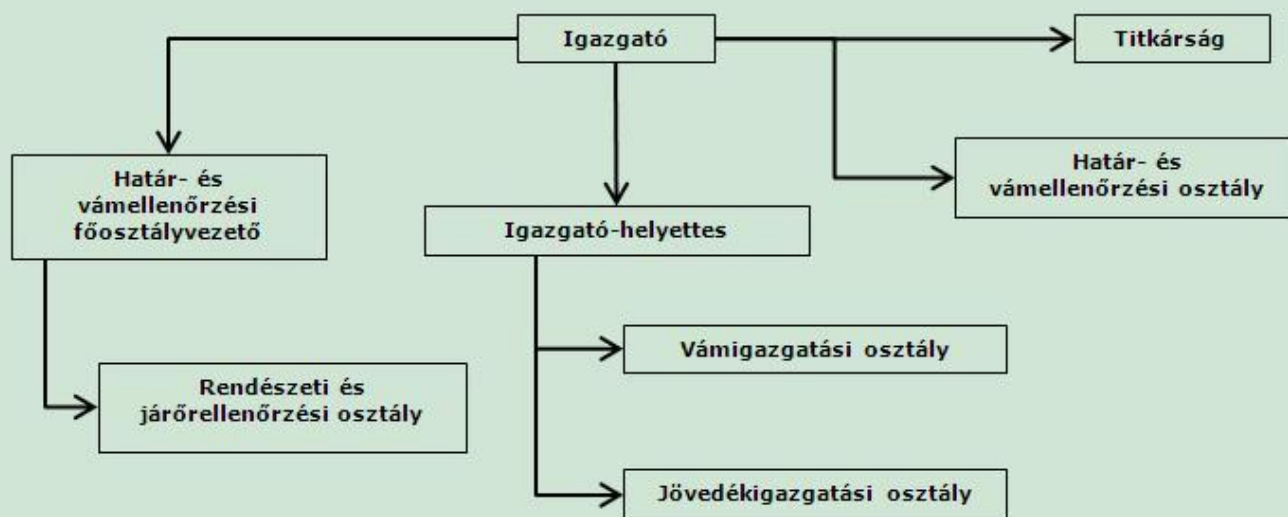
Szintén javaslatként került megfogalmazásra a német vámigazgatás jövedéki termékekkel (alkohol, cigaretta) kapcsolatban realizált felderítései esetén említett egyszerűsített eljárási gyakorlatának a részletesebb megismerésére, illetve átültetésére a hazai gyakorlatba, az eljáró pénzügyőrök adminisztratív leterheltségének csökkentése érdekében. A német vámigazgatásnál megismert elektronikus rendszerekhez hasonlóan a készpénzbejelentések nyilvántartására szolgáló magyar HÜFO rendszer kapcsán fejlesztési igényként merült fel, hogy jogsértés esetén a bírságot megállapító határozat, az ügyről felvett jegyzőkönyv, illetve visszatartás esetén a visszatartó végzés elektronikusan leválogatható legyen.

3. számú melléklet

*A NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatósága, valamint
a NAV Repülőtéri Főigazgatóság szervezeti struktúráinak ábrái*

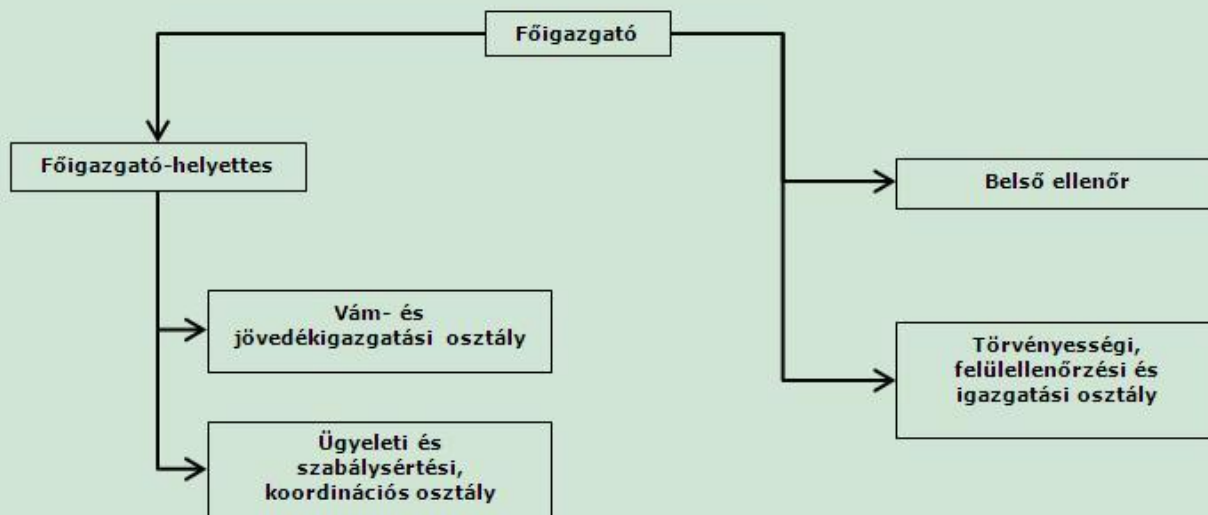
1. sz. ábra

NAV 2. számú Repülőtéri Igazgatóság

2. sz. ábra

NAV Repülőtéri Főigazgatóság

4. számú melléklet

Nyelő futárok CT vizsgálatának felvételei

